

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

PPMi

Priemonių Nr. 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ ir Nr. 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos sirtyje“ investicijų tinkamumo ir suderinamumo vertinimas

Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimo 1 tarpinės ataskaitos 3 priedas

Įvadas	3
1. Priemonių intervencijų logika	5
1.1. Priemonės 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ intervencijų logika	5
1.2. Priemonės 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ intervencijų logika	12
2. Priemonių 703 ir 718 aktualumas ir suderinamumas	16
2.1. Veiklų tęstinis tinkamumas ir aktualumas	16
2.2. Investicijų pagal 703 ir 718 priemonės suderinamumas	22
3. Investicijų pagal 703 ir 718 priemonės rezultatyvumas ir tvarumas	24
3.1. Priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių tarpinių ir siekiamų reikšmių analizė	24
3.2. Priemonėmis kuriami rezultatai, ekosistemos dalyvių įgūdžių ir elgesio pokyčiai	26
3.3. Priemonėmis kuriamų rezultatų kokybė ir pridėtinė vertė, tvarumas	30
3.4. ES investicijų svarba projektų rezultatams	33
3.5. Tikėtinas priemonių įgyvendinimo poveikis, jį skatinantys ir ribojantys veiksniai	34
Rekomendacijos ir siūlymai	37

Įvadas

Šios LR švietimo, mokslo ir sporto ministerijos (toliau – ŠMSM) užsakymų atliekamo Švietimo ir mokslo srities prioritetų „Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų skatinimas“ ir „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ poveikio vertinimo atvejo studijos tikslas yra išanalizuoti ES fondų investicijos veiksmų programos (toliau – Veiksmų programa) 1 prioriteto priemonių Nr. 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ ir Nr. 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ investicijų **tinkamumą ir suderinamumą** bei atsakyti į žemiau esančioje lentelėje pateiktus techninės specifikacijos klausimus.

VERTINIMO KLAUSIMAS (IŠ TECHNINĖS SPECIFIKACIJOS)	ATASKAITOS DALYS, ATSAKANČIOS Į VERTINIMO KLAUSIMĄ
6.1. Įvertintas priemonių tikslų, uždavinių ir projektų aktualumas Veiksmų programoje identifikuotų iššūkių kontekste, atsižvelgiant į besikeičiančius išorinius aplinkos faktorius (ar priemonių tikslai, uždaviniai vis dar aktualūs, koks yra priemonių ryšys su kitomis Veiksmų programos priemonėmis ar kitomis programomis; ar yra priemonių veiklų dubliavimas ir/ arba sinergija su kitomis VP 1 priemonėmis)	2.1. ir 2.2. skyriai
6.2. Įvertintas priemonių tikslų, uždavinių ir projektų aktualumas tikslinių grupių, naudos gavėjų, visuomenės poreikių atžvilgiu, įvertinant besikeičiančius išorinius aplinkos faktorius	2.1. skyrius
6.3. Įvertintas priemonių efektyvumas (ar yra aukšta tikimybė, kad bus pasiektas teigiamas programos poveikis)	3.1. ir 3.3. skyriai
6.4. Įvertinti įgūdžių ir elgesio pokyčiai (kaip keičiasi ekosistemos dalyvių įgūdžiai, reikalingi mokslo žinioms kurti ir jas komercializuoti, kokie šių dalyvių elgesio pokyčiai)	3.2. skyrius
6.5. Įvertintas tikėtinas priemonių įgyvendinimo poveikis: įvertinta priemonių kuriama nauda tikslinių grupių, naudos gavėjų, visuomenės poreikių atžvilgiu, išnagrinėti naudos kūrimą ribojantys veiksniai	3.5. skyrius
6.6. Įvertintas projektuose kuriamų sprendimų potencialas atsižvelgiant į besikeičiančius išorinius aplinkos faktorius (ar planuojami sukurti/ sukurti produktai ir rezultatai yra aukštos vertės)	3.3. skyrius
6.7. pateiktos išvados ir rekomendacijos, kaip patobulinti priemones, jų įgyvendinimą, siekiant atliepti naudos gavėjų poreikius ir spręsti kylančius iššūkius taikomųjų mokslinių tyrimų, žinių perdavimo ir komercinimo srityse; pateikti siūlymai dėl kitų tinkamiausių veiksmų (intervencijų) Priemonėmis siekiamų pokyčių įgyvendinimui ir stebėsenos rodiklių pasiekimui.	Pasiūlymai ir rekomendacijos.

Atvejo studijai buvo naudojami šie įvadinėje ataskaitoje detaliai pristatyti ir su ŠMSM suderinti vertinimo metodai:

- 1) pirminių ir antrinių šaltinių analizė;

- 2) administracinių ir stebėsenos duomenų analizė, įskaitant projektų sutarčių analizę, kuri suteikė informacijos apie projektų lygmeniu siekiamus sukurti ir/ar jau sukurtus produktus ir rezultatus¹;
- 3) pusiau struktūruoti interviu su:
 - ŠMSM ES paramos koordinavimo departamento atsakingais asmenimis;
 - ŠMSM Studijų, mokslo ir technologijų departamento Mokslo skyriaus ir Technologijų ir inovacijų skyriaus atsakingais asmenimis;
 - įgyvendinimo pažangą demonstruojančių skirtingų 703 ir 718 priemonių kvietimų projektų vykdytojais (11 interviu);
 - įgyvendinančių institucijų – Centrinės projektų valdymo agentūros (toliau – CPVA) ir Lietuvos mokslo tarybos (toliau – LMT) atstovais;
 - LR ekonomikos ir inovacijų ministerijos Inovacijų ir pramonės departamento Mokslo ir verslo bendradarbiavimo skyriaus ir ES investicijų koordinavimo departamento ES investicijų planavimo skyriaus atstovais;
- 4) priemonių 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ 2 kvietimo ir 01.2.2-KMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ 1 ir 2 kvietimų projektų vykdytojų apklausą (atsakymus pateikė 55 iš 69 projektų vykdytojų).

¹ Tarpinės projektų įgyvendinimo ataskaitos, kurias projektų vykdytojai turėtų pateikti CPVA ir LMT, vertinimo metu dar nebuvo prieinamos.

1. Priemonių intervencijų logika

Atvejo studijoje analizuojamos priemonės 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ (toliau studijoje – 703 priemonė) ir 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ (toliau studijoje – 718 priemonė) siekia įgyvendinti 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos 1.2.2. konkretų uždavinį – „Padidinti žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą“. Investicijų pagal šį konkretų uždavinį poveikiui matuoti Veiksmų programoje yra numatytas vienintelis specifinis rezultato rodiklis „ Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų, proc.“ kurį yra siekiama padidinti nuo 3,5 proc. (2010 m.) iki 7 proc. (2023 m.). Taip pat 703 priemonei yra numatytas nacionalinis rezultato rodiklis „Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų sutarčių su įmonėmis finansinės vertės padidėjimas“, kurio siekiama reikšmė yra 20 proc. (2023 m.).

Tiek Veiksmų programos uždavinys, prie kurio įgyvendinimo siekiama prisidėti 703 ir 718 priemonių intervencijomis, tiek rezultato lygmens rodikliai, parodantys siekiamą pokytį, suponuoja, kad planuojant šias priemones turėjo būti atsižvelgta į intervencijų potencialą paskatinti aktyvesnį mokslo ir verslo bendradarbiavimą bei žinių komercinimą. Toliau šiame skyriuje yra pristatomos analizuojamos priemonės bei vertinimo metu atkurta ES fondų lėšomis finansuojamų intervencijų logika.

1.1. Priemonės 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ intervencijų logika

Priemonė 01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ (toliau – 703 priemonė) yra konkursinė priemonė, kurios įgyvendinančioji institucija yra Centrinė projektų valdymo agentūra.

01.2.2-CPVA-K-703 „Kompetencijos centrų ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas“ tikslas – skatinti mokslo ir studijų institucijas bei universitetų ligonines vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinį potencialą.

Atvejo studijos rengimo metu buvo įgyvendinami projektai pagal pirmuosius du 703 priemonės kvietimus:

- Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas (1 kvietimas);
- Kompetencijos centrų -veiklos skatinimas (2 kvietimas).

Pagrindinės 1 kvietimo projektuose finansuojamos veiklos yra susijusios su mokslo ir studijų institucijų inovacijų ir technologijų perdavimo padalinių funkcijų ir žmogiškųjų resursų stiprinimu: vidinių strateginių ir veiklos organizavimo teisės aktų rengimas, naujų pareigybių (daugiausiai – vadybinių) steigimas ir darbo vietų įrengimas, darbuotojų mokymai, išvykstamieji vizitai susipažinti su gerosiomis praktikomis užsienyje, rinkodaros planų kūrimas ir įgyvendinimas (žr. lentelę žemiau).

1 LENTELĖ. 703 PRIEMONĖS 1 KVIETIMO PROJEKTAI, JŲ VEIKLOS IR IŠMOKĖTŲ LĖŠŲ DALIS

PROJEKTO PAVADINIMAS	PROJEKTO VYKDYTOJAS	VEIKLOS	IŠMOKĖTOS LĖŠOS, PROC. NUO SUTARTYSE NUMATYTO FINANSAVIMO
01.2.2-CPVA-K-703-01-0001 Vilniaus dailės akademijos Dizaino inovacijų centro veiklos plėtra	Vilniaus dailės akademija	Baldų, kompiuterinės ir programinės įrangos įsigijimas, 9 naujų darbo vietų sukūrimas (kurs veiksmo planus ir strategijas), 5 komandiruotės, 4 seminarai/ mokymai	70,5%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0006 Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų plėtra Santaros slėnyje	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras	Darbo vietų sukūrimas, dokumentacijos ir algoritmų rengimas, komandiruotės, konsultacijos, duomenų bazių įsigijimas	64,7%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0007 Vilniaus universiteto inovacijų ir technologijų perdavimo paslaugų spektro išplėtimas	Vilniaus universitetas	Darbo vietų sukūrimas, komandiruotės, mokymai, paruoštų rinkodaros planų įgyvendinimas (32), įranga	57,0%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0004 Fizinių ir technologijos mokslų centro inovacijų ir technologijų perdavimo veiklos skatinimas	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras	Įrangos įsigijimas, darbo vietų sukūrimas (7 vadybininkai, 5 ekspertai), komandiruotės, konsultacijos	57,3%

01.2.2-CPVA-K-703-01-0013 Komunikacijos ir technologijų perdavimo centro veiklos skatinimas	Aleksandro Stulginskio universitetas	Konsultanto samdymas centro organizacinės struktūros ir valdymo procesų įtvirtinimui, darbo vietų sukūrimas, 144 komandiruotės/susitikimai su verslo subjektais/seminarai/ renginiai, įranga, patalpos susitikimams įrengimas, 3 inovacijų vadybininkai- technologijų perdavimo specialistai, komercinimo projektų vadovas, stažuotės	74,4%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0019 Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Plėtos tarnybos veiklos skatinimas (LSMU-TECH-TRANS)	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Įranga, išorės ekspertų konsultacijos, darbo vietų sukūrimas, komandiruotės	35,1%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0020 Universiteto mokslo žinių ir technologijų perdavimo veiklos stiprinimas ir plėtra	Kauno technologijos universitetas	Darbo vietų sukūrimas, išorės ekspertų konsultacijos, komandiruotės, seminarai, mokymai, įranga, parengta MTEP rezultatų komercinimo strategija 2018 - 2023 metams, 60 išradimų atskleidimų, prisijungta prie 2 tarptautinių asociacijų, vizitai į Lietuvos verslo įmones	54,6%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0022 LEI Mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų perdavimo skyriaus (MTEPIPS) veiklos skatinimas	Lietuvos energetikos institutas	9 darbo vietų sukūrimas, pardaviminės ir pažintinės komandiruotės, mokymai, išorės konsultantų paslaugos, įranga, baldai	77,3%
01.2.2-CPVA-K-703-01-0016 MTEP rezultatų komercinimo potencialo didinimas Jūriniame slėnyje	Klaipėdos universitetas	Sukurtas, išbandytas ir įteisintas žinių bei technologijų perdavimo veikimo algoritmas, 4 darbo vietų sukūrimas, mokymai ir komandiruotės, kompiuterių įsigijimas	67,3%

Šaltinis: SFMIS informacija.

Tuo tarpu 2 kvietimo projektais finansuojamos MTEP veiklos kompetencijos centruose: moksliniai tyrimai, prototipų kūrimas ir bandymas gamyboje (žr. lentelę žemiau).

2 LENTELĖ. 703 PRIEMONĖS 2 KVIETIMO PROJEKTAI IR JŲ VEIKLOS

PROJEKTO PAVADINIMAS	PROJEKTO VYKDYTOJAS	PROJEKTO VEIKLOS
01.2.2-CPVA-K-703-02-0002 Jonizuojančiosios spinduliuotės nesąlytinio ir nuotolinio detektavimo technologijų centras	Vilniaus universitetas	3 tyrimai, 3 patentai, komandiruotė į Belgiją.
01.2.2-CPVA-K-703-02-0003 Sumanių, apsimokančių ir adaptyvių pastatų kompetencijų centras (SAVAS)	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Koncepcijos įgyvendinamumo patvirtinimas, maketo (modelio kūrimas), įrangos įsigijimas, komandiruotė, prototipo sukūrimas, 3 patentų paraiškos, prototipo bandomosios versijos demonstravimas
01.2.2-CPVA-K-703-02-0010 Dvigrandžių DNR trūkių sekoskaitos centras	Vilniaus universitetas	Įranga, patentinė paraiška, metodo sukūrimas, komandiruotės, metodo testavimas
01.2.2-CPVA-K-703-02-0013 Naujų žarnyno mikrobiotos modifikavimo metodų sukūrimas	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Įranga, metodų sukūrimas ir išbandymas, patento paraiška
01.2.2-CPVA-K-703-02-0014 Naujos kartos mikro/nano prietaisų ir struktūrų optinėms reikmėms kūrimas ir vystymas	Kauno technologijos universitetas	Metodų sukūrimas, prototipų sukūrimas, patentinė paraiška
01.2.2-CPVA-K-703-02-0017 Atviros prieigos virtualiosios realybės technologijų platforma	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Įrangos įsigijimas, prototipo sukūrimas ir testavimas, patentinė paraiška
01.2.2-CPVA-K-703-02-0019 Tarpdisciplininių tyrėjų kompetencijų stiprinimas nukreipiant jas išmaniųjų apsauginių tekstilės gaminių kūrimui	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Fizinių ir technologijos mokslų centras	Įrangos įsigijimas, sukurti prototipai, modeliai, pateiktos patentų paraiškos
01.2.2-CPVA-K-703-02-0011 Pažangios ląstelinės terapijos prototipų, skirtų sąnarinės kremzlės ūminių ir lėtinių pažeidimų prevencijai ir gydymui, vystymas (RECART)	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Įrangos įsigijimas, prototipų sukūrimas ir išbandymas, reagentai ir medžiagos, vykdančių asmenų darbo užmokestis, komandiruotės
01.2.2-CPVA-K-703-02-0031 Aplinkai draugiškų konstrukcinių, kompozitinių medžiagų ir aplinkosauginių technologijų centras	Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Darbo užmokestis komandai tyrimo aprašymui, tyrimų vykdymui

Šaltinis: SFMIS informacija.

Pagal abu kvietimus iš viso įgyvendinama 18 projektų. Ataskaitos rengimo metu vis dar vyko projektų paraiškų pagal 3 kvietimą, paskelbtą 2019 m., vertinimas. Pagal 3 kvietimą bus finansuojamos MTEP veiklos kompetencijos centruose. Ateityje planuojamas ir ketvirtas 703 priemonės kvietimas, kuris, kaip

ir 1 kvietimas, bus orientuotas į vadybinius gebėjimus bei antreprenerystės skatinimą. Atlikdami 703 priemonės vertinimą, pagrindinį dėmesį teikiame pirmų dviejų kvietimų projektams dėl galimybės įvertinti jų įgyvendinimo pažangą ir rezultatus².

Iš viso priemonei buvo numatyta skirti 25,97 mln. eurų finansavimą, tačiau 2020 m. pradžioje finansavimas buvo padidintas priemonės įgyvendinimui skiriant 10 mln. eurų iš veiklos rezervo³. Taip pat PĮP yra numatyta pritraukti ne mažiau kaip 257 990 eurų privačių lėšų. Iš visų priemonei numatytų lėšų 12,89 mln. eurų buvo paskirstyta projektams pagal 1 ir 2 kvietimus. Apibendrinta 703 priemonės kvietimų faktinė informacija matyti lentelėje žemiau.

1 LENTELĖ. PRIEMONĖ 01.2.2-CPVA-K-703 „KOMPETENCIJOS CENTRŲ IR INOVACIJŲ IR TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO CENTRŲ VEIKLOS SKATINIMAS“

	1 KVIETIMAS. INOVACIJŲ IR TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO CENTRŲ VEIKLOS SKATINIMAS	2 KVIETIMAS. KOMPETENCIJOS CENTRŲ VEIKLOS SKATINIMAS	3 KVIETIMAS. KOMPETENCIJOS CENTRŲ VEIKLOS SKATINIMAS
Paskelbimo data	2017-03-10	2017-04-24	2019-05-31
Paraiškos pateikimo terminas	2017-05-08	2017-10-05	2019-10-14
Didžiausia galima projektui skirti finansavimo lėšų suma	700 000,00 Eur	1 000 000,00 Eur	1 000 000,00 Eur
Mažiausia galima projektui skirti finansavimo lėšų suma	100 000,00 Eur	100 000,00 Eur	300 000,00 Eur
Kvietimui numatytas finansavimas	14 481 001,00 Eur	11 584 801,00 Eur	13 079 745,70 Eur
Finansavimo tikslas	Skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklas, turinčias komercinį potencialą.	Skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros veiklas, turinčias komercinį potencialą.	Skatinti mokslo ir studijų institucijas ir universitetų ligonines vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinį potencialą.
Remiamos veiklos	Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas.	Kompetencijos centrų veiklos skatinimas, siekiant išbandyti MTEP grįstas, komercinį potencialą turinčias idėjas, sukurti tolesnėms investicijoms parengtą ar kitokį rezultatą, kuris gali būti pritaikytas diegti rinkoje.	Kompetencijos centrų veiklos skatinimas, siekiant išbandyti MTEP grįstas, komercinį potencialą turinčias idėjas, sukurti tolesnėms investicijoms parengtą ar kitokį rezultatą, kuris gali būti pritaikytas diegti rinkoje.

² Trečiojo kvietimo projektai bus vertinami priemonės intervencijos logikos kontekste, bet, atsižvelgiant į tai, kad trečiojo kvietimo projektų paraiškos šiuo metu vis dar yra vertinamos, pareiškėjai nebus įtraukti į projektų vykdytojų apklausą. Vertinimo metu bus remiamais projektų dokumentų analize ir interviu su ES investicijas administruojančiomis institucijomis.

³ PĮP, suvestinė redakcija nuo 2020-01-30.

Galimi pareiškėjai	Mokslo ir studijų institucijos	Mokslo ir studijų institucijos ir universitetų ligoninės	Mokslo ir studijų institucijos ir universitetų ligoninės
Galimi partneriai	Viešieji juridiniai asmenys, veikiantys mokslo ir (ar) studijų srityje	Viešieji juridiniai asmenys, veikiantys mokslo ir (ar) studijų srityje, ir privatieji juridiniai asmenys	Viešieji juridiniai asmenys, veikiantys mokslo ir (ar) studijų srityje, ir privatieji juridiniai asmenys
Maksimali projektų trukmė	36 mėnesiai	36 mėnesiai	36 mėnesiai
Gautos paraiškos	22	38	34
Pasirašytos sutartys	9	9	16
Prašomas finansavimas	13,94 mln. Eur	31,50 mln. Eur	30,13 mln. Eur
Skirtas finansavimas	5,70 mln. Eur	7,19 mln. Eur	14,34 mln.

Šaltinis: www.esinvesticijos.lt, PIP.

Priemonės 1 kvietimas „Inovacijų ir technologijų centrų veiklos skatinimas“ iš esmės siekia didinti mokslo ir studijų institucijų (toliau – MSI) sukurtų žinių komercinimą ir technologijų perdavimą verslui ir visuomenei.

Inovacijų ir technologijų perdavimo centras – žinių ir technologijų perdavimo, mokslo ir verslo bendradarbiavimo skatinimo funkcijas atliekantis vidinis mokslo ir studijų institucijos padalinys.

Žinių ir technologijų perdavimas suprantamas kaip intelektinės veiklos rezultatų sukurtų mokslo ir studijų institucijoje ir (arba) bendradarbiavimo su partneriais metu valdymas, siekiant intelektinės veiklos rezultatus perduoti tolesniam taikymui verslo ir (arba) visuomenės poreikiams.

Projektų sutarčių analizė parodė, kad projektams skirti 5,7 mln. eurų daugiausiai yra investuojami į:

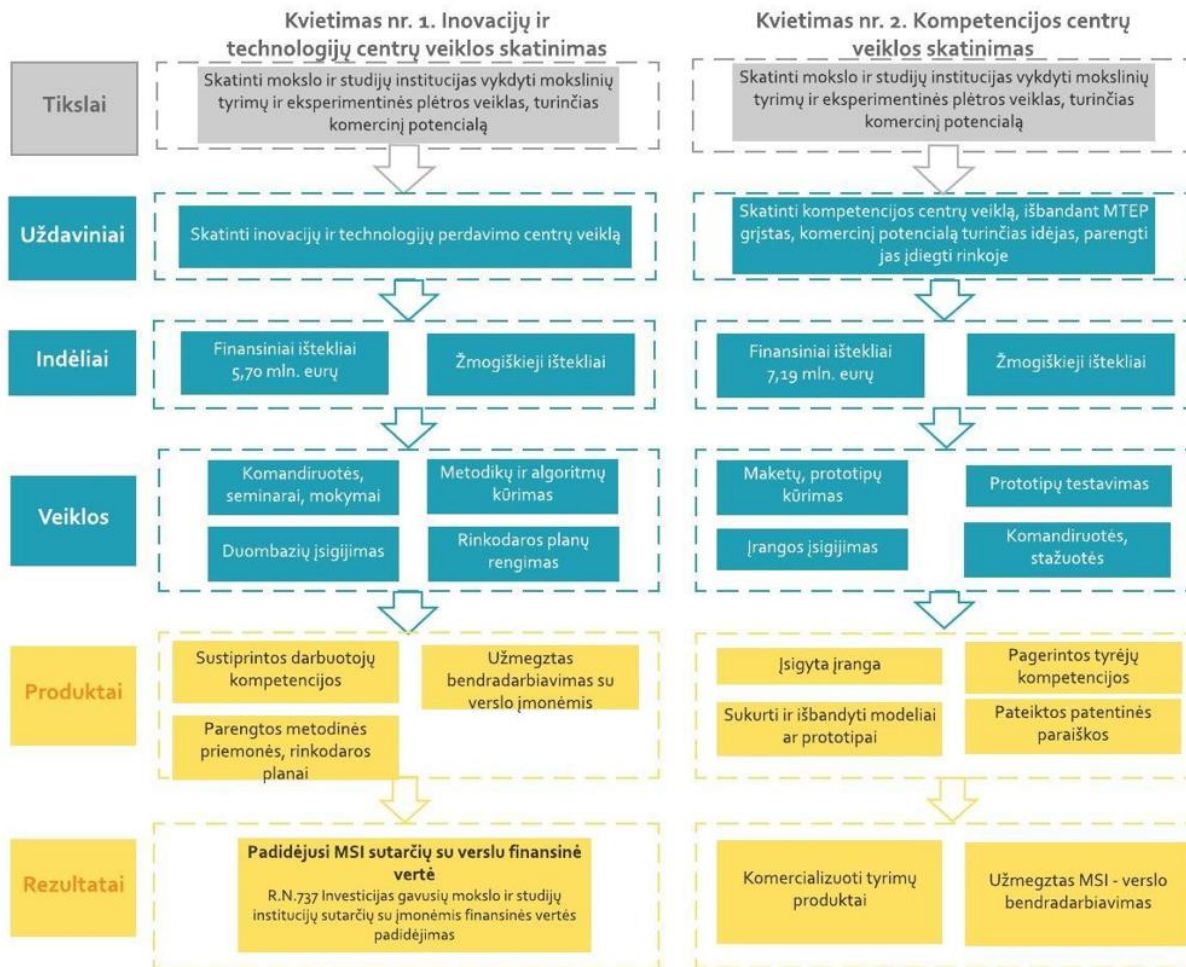
- vadybinių gebėjimų mokslo ir studijų institucijose stiprinimą (naujų darbo vietų steigimą, komandiruotes, seminarus, mokymus);
- metodikų ir algoritmų kūrimą;
- komercializavimo ir rinkodaros planų rengimą;
- duomenų bazių kūrimą.

Buvo tikimasi, kad MSI įsikūrę ir gebėjimus sustiprinę inovacijų ir technologijų centrai padės užmegzti ir/ar plėtoti bendradarbiavimą su verslo įmonėmis ir prisidės prie:

- mokslo tyrėjų sukurtus produktų komercializavimo;
- bendrų mokslo ir verslo projektų inicijavimo;
- verslui aktualių mokslo tyrimų (užsakomųjų tyrimų) apimčių didinimo.

Plėtojamas bendradarbiavimas su verslo įmonėmis ir sustiprinti inovacijų ir technologijų perdavimo centrų pajėgumai turėtų prisidėti prie didėjančių MSI sutarčių finansinių apimčių (žr. priemonės intervencijų logika 1 pav.).

1 PAVEIKSLAS. PRIEMONĖS 01.2.2-CPVA-K-703 INTERVENCIJŲ LOGIKA

Šaltinis: sudaryta PPMI.

Savo ruožtu 703 priemonės 2 kvietimas „Kompetencijos centrų veiklos skatinimas“, nors siekia to paties tikslo kaip ir 1 kvietimas – skatinti MSI vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinimo potencialą yra

Kompetencijos centras – mokslo ir studijų institucijos ar universitetų ligininės atitinkamos (-ų) mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros (toliau – MTEP) srities (-čių) aukšto tarptautinio lygio intelektinis potencialas, pasižymintis išskirtiniais šios (-ių) srities (-čių) MTEP veiklos, tarptautinio ir (arba) tarpdisciplininio ir (arba) tarpsektorinio bendradarbiavimo, MTEP veiklos komercinimo rezultatais ir apimtimis, įsitraukęs į MTEP rezultatų sukūrimo (nuo idėjos iki prototipo) ir jo realizavimo rinkoje procesus.

skirtas skatinti kompetencijos centrų veiklą ir orientuojasi į žinių komercializavimą, o tiksliau – 4-6 technologinės parengties lygius (toliau – TPL) atitinkančias MTEP veiklas.

Kvietimo projektams skirti 7,19 mln. eurų finansuoja maketų, prototipų gamybą, testavimą, reikalingos įrangos įsigijimą (iki 30 proc.), taip pat tyrėjų komandiruotes ir stažuotes. Siekiama, kad projektų metu sukurti ir išbandyti modeliai ar prototipai būtų patentuojami: patentinės paraiškos buvo vienas

pagrindinių projektams siekiamų rodiklių Veiksmų programos lygmeniu. Buvo tikimasi, kad projektams sukurti rezultatai prisidės prie didesnio žinių komercinimo ir mokslo bei verslo bendradarbiavimo.

1.2. Priemonės 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ intervencijų logika

Priemonė 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ yra taip pat konkursinė priemonė, kurios įgyvendinančiosios institucijos funkcijas atlieka Lietuvos mokslo taryba.

Priemonės 01.2.2-LMT-K-718 „Tiksliniai moksliniai tyrimai sumanios specializacijos srityje“ projektams siekiama plėtoti taikomąsias žinias, vykdyti aukšto lygio mokslinius tyrimus, turinčius komercinimo potencialą, taip prisidedant prie žinių komercinimo ir technologijų perdavimo masto didinimo.

Tiksliniai moksliniai tyrimai – moksliniai tyrimai, kurie turi prisidėti prie sumanios specializacijos strategijos veiksmų planų teminio specifiškumo, kuriant originalias, praktiškai pritaikomas žinias, nukreiptas link konkrečių visuomenės iššūkių sprendimo, bei ūkio sektoriams aktualias MTEP veiklų tematikas atitinkančius rezultatus, kurie vėliau galėtų būti komercinami.

Paraiškas projektams pagal šią priemonę gali teikti į atvirą informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemą įtraukti universitetai ir mokslinių tyrimų institutai, universitetų ligininės. Kaip ir 703 priemonės projektai, pagal 718 priemonę atliekami tyrimai privalo priklausyti vienai iš sumanios specializacijos kryptų:

1. Energetika ir tvari aplinka;
2. Sveikatos technologijos ir biotechnologijos;
3. Agroinovacijos ir maisto technologijos;
4. Nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos;
5. Sumanus, nedaršus, integruotas (susietas) transportas;
6. Informacinės ir ryšių technologijos;
7. Įtrauki ir kūrybinga visuomenė⁴.

Projektuose finansuojami aukšto lygio tyrėjų įvairių mokslo sričių tyrimai, kuriantys naujus produktus, procesus. 718 priemonės projektams siekiama:

- vykdyti mokslinius tyrimus;
- publikuoti tyrimo rezultatus ar tarpinius pasiekimus aukšto lygio akademinuose žurnaluose;

⁴ 2019 m. rugpjūčio 30 d. Ekonomikos ir inovacijų ministro ir Švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas Nr. 4-498/V-964 „Dėl Prioritetinių mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) prioritetų veiksmų plano patvirtinimo“.

- gautus tyrimų rezultatus – sukurtą produktą – patentuoti, pateikiant patento paraišką Lietuvoje ar užsienyje;
- tyrimų rezultatus pristatyti mokslinėse konferencijose.

Rengiant šią atvejo studiją pagal 718 priemonę buvo įgyvendinama 60 projektų pagal 1 ir 2 kvietimus:

- 1 kvietimas – „Aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai“;
- 2 kvietimas – „Mokslininkų ir užsienio pritraukimas vykdyti mokslinius tyrimus“.

Taip pat 2019 m. pabaigoje–2020 m. pradžioje LMT buvo vertinamos 3 kvietimo „Aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai“ bei 4 kvietimo „Paralelinių laboratorijų MTEP plėtros skatinimas“ metu gautos projektų paraiškos. 718 priemonės veikloms buvo numatytas 53,67 mln. eurų siekiantis finansavimas, tačiau 2020 m. pradžioje skyrus 5,65 mln. eurų iš veiklos rezervo, bendra iš ES fondų skiriama finansavimo suma padidėjo iki 59,3 mln. eurų. Dar 1 914 160 eurų investicijų pagal 718 priemonę planuojama pritraukti iš privačių lėšų⁵. Žemiau esančioje lentelėje pateikiama apibendrinta 718 priemonės kvietimų informacija.

2 LENTELĖ. PRIEMONĖ 01.2.2-LMT-K-718 „TIKSLINIAI MOKSLINIAI TYRIMAI SUMANIOS SPECIALIZACIJOS SRITYJE“

	1 KVIETIMAS „AUKŠTO LYGIO TYRĖJŲ GRUPIŲ VYKDOMI MOKSLINIAI TYRIMAI“ NR. 01.2.2-LMT-K- 718-01	2 KVIETIMAS „MOKSLININKŲ IŠ UŽSIENIO PRITRAUKIMAS VYKDYTI MOKSLINIUS TYRIMUS“ NR. 01.2.2-LMT-K- 718-02	3 KVIETIMAS „AUKŠTO LYGIO TYRĖJŲ GRUPIŲ VYKDOMI MOKSLINIAI TYRIMAI“ NR. 01.2.2-LMT-K- 718-03	4 KVIETIMAS „TIKSLINIAI MOKSLINIAI TYRIMAI SUMANIOS SPECIALIZACIJOS SRITYJE“ NR. 01.2.2-LMT-K- 718-04
Paskelbimo data	2017-04-18	2018-03-29	2019-11-20	2019-12-18
Paraiškos pateikimo terminas	2017-06-30	2018-04-10	2020-01-23	2020-02-18
Didžiausia galima projektui skirti finansavimo lėšų suma	700 000,00 Eur	1 000 000,00 Eur	700 000,00 Eur	700 000,00 Eur
Kvietimui numatytas finansavimas	28 962 002,00 Eur	14 481 001,00 Eur	12 539 915,00 Eur	1 448 100,00
Finansavimo tikslas	Plėtoti taikomąsias žinias, prisidedančias įgyvendinant MTEP ir inovacijų raidos	Padidinti MTEP rezultatų komercinimo mastą, stiprinant žmogiškuosius MTEP	Plėtoti taikomąsias žinias, prisidedančias įgyvendinant MTEP ir inovacijų raidos	Plėtoti taikomąsias žinias, prisidedančias įgyvendinant MTEP ir inovacijų raidos

⁵ PĮP informacija.

	(sumamosios specializacijos) kryptį prioritetus, ir skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinį potencialą.	gebėjimus, būtinus MTEPI prioritetams įgyvendinti, pritraukiant mokslininkus ir kitus tyrėjus iš užsienio.	(sumamosios specializacijos) prioritetų įgyvendinimo programą, ir skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinį potencialą.	(sumamosios specializacijos) kryptį prioritetus, ir skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti MTEP veiklas, turinčias komercinį potencialą.
Remiamos veiklos	Aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai, skirti kurti ūkio sektoriams aktualias MTEP veiklų tematikas atitinkančius rezultatus, kurie vėliau galėtų būti komercinami.	Mokslininkų iš užsienio pritraukimas vykdyti mokslinius tyrimus, skirtus kurti ūkio sektoriams aktualias MTEP veiklų tematikas atitinkančius rezultatus, kurie vėliau galėtų būti komercinami.	Aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai, skirti kurti ūkio sektoriams aktualias MTEP veiklų tematikas atitinkančius rezultatus, kurie vėliau galėtų būti komercinami.	Paralelinių laboratorijų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros veikla ⁶ .
Galimi pareiškėjai	Į atvirą informavimo, konsultavimo ir orientavimo sistemą įtraukti universitetai ir mokslinių tyrimų institutai, ir universitetų ligoninės			
Galimi partneriai	Juridiniai asmenys, veikiančys mokslo ir (ar) studijų srityje	Juridiniai asmenys, veikiančys mokslo ir (ar) studijų srityje	Juridiniai asmenys, veikiančys mokslo ir (ar) studijų srityje	-
Maksimali projektų trukmė	48 mėnesiai	48 mėnesiai	48 mėnesiai	48 mėnesiai
Gautos paraiškos	87	24	<i>nėra informacijos</i>	4
Pasirašytos sutartys	47	13	<i>nėra informacijos</i>	-
Prašomas finansavimas	51,05 mln. Eur	20,58 mln. Eur	66,55 mln. Eur	2,73 mln. Eur
Skirtas finansavimas	28,49 mln. Eur	11,90 mln. Eur	<i>nėra informacijos</i>	-

Šaltinis: www.esinvesticijos.lt

Šiuo metu pagal 718 priemonę įgyvendinamiems projektams skirti 40,39 mln. eurų, kuriais finansuojami moksliniai tyrimai, apimantys 1-6 TPL etapus (su išimtimis – ir aukštesnius etapus). Įgyvendinamų projektų administracinių dokumentų analizė parodė, kad projektų metu planuojamų kurti ir kuriami produktai apima:

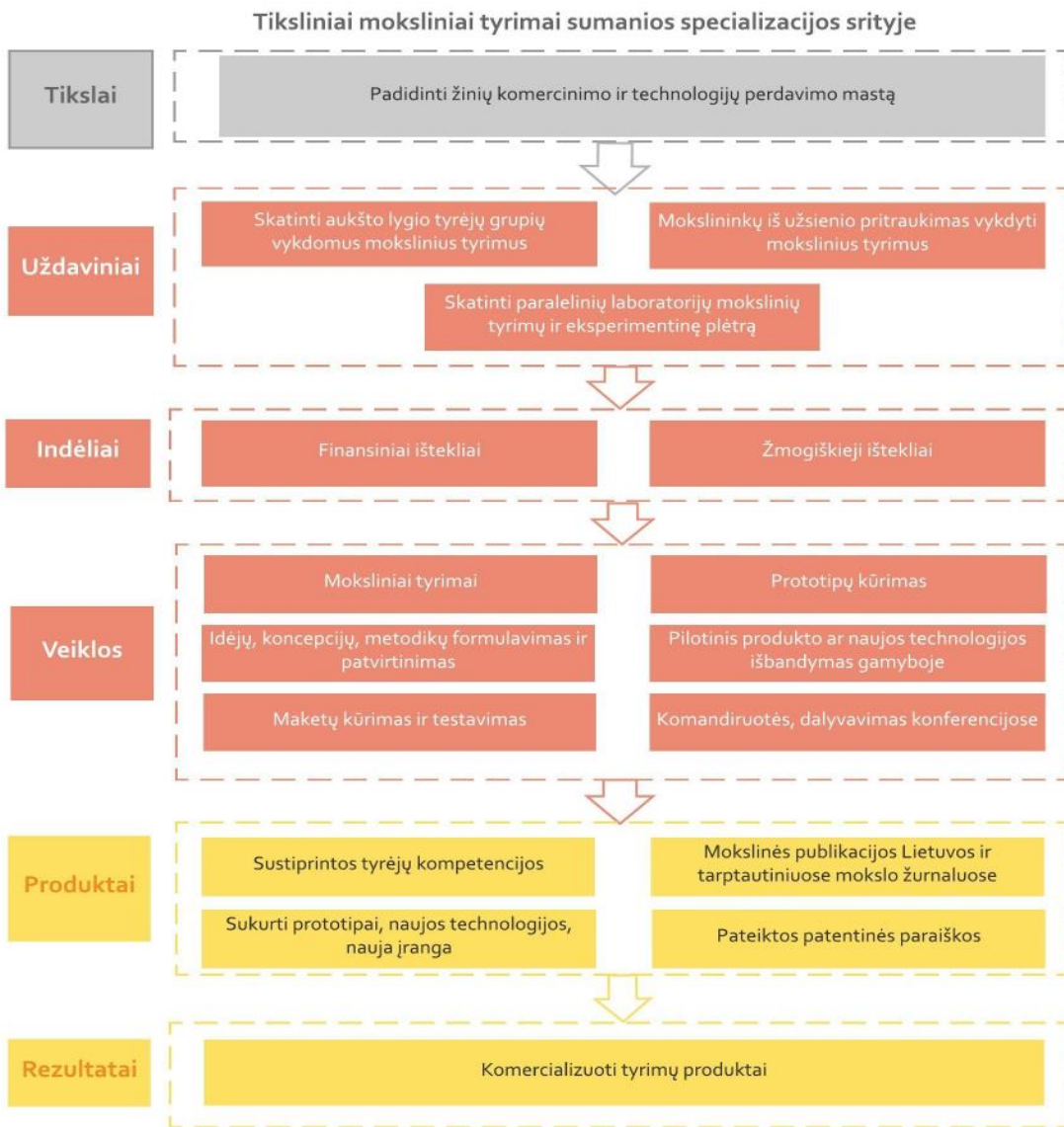
- naujas žinias, formuluojamas idėjas ir koncepcijas,
- tvirtinamas koncepcijas, parengiant technologinį sprendimą, teikiant paraišką patentui;
- kuriamus prototipus;

⁶ Paralelinė laboratorija suprantama kaip bendradarbiavimas tarp Lietuvos tyrėjų grupių ir mokslo ir studijų institucijų struktūrinių padalinių bei universitetų ligoninių, turinčių išskirtinę kompetenciją Sumamosios specializacijos krypties „Sveikatos technologijos ir biotechnologijos“ prioritetams „Molekulinės technologijos medicinai ir biofarmacijai“ ir (arba) „Pažangi medicinos inžinerija ankstyvai diagnostikai ir gydymui“ įgyvendinti.

- gamyboje bandomi produktus ar naujas technologijas.

Įgyvendinant projektus taip pat finansuojamos tyrėjų komandiruotės, dalyvavimas tarptautinėse konferencijose. Tokiu būdu 718 priemonės projektų veiklomis stiprinamos mokslo tyrėjų kompetencijos, sukuriama nauji technologiniai sprendimai, metodai, prototipai, teikiamos paraiškos juos patentuoti, rengiamos publikacijos moksliniuose žurnaluose. Apibendrinta 718 priemonės intervencijos logika pateikiama žemiau esančiame paveiksle.

1 PAVEIKSLAS. PRIEMONĖS 01.2.2-LMT-K-718 INTERVENCIJOS LOGIKA

Šaltinis: sudaryta PPMI.

2. Priemonių 703 ir 718 aktualumas ir suderinamumas

2.1. Veiklų tęstinis tinkamumas ir aktualumas

Lietuvos 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programoje iškelti siekiai – didinti ankstesniu programiniu laikotarpiu sukurtos MTEPI infrastruktūros įveiklinimą bei skatinti aktyvesnį mokslo ir verslo bendradarbiavimą, didinant žinių komercinimo ir technologijų perdavimo mastą – atliepė programavimo laikotarpio pradžioje Europos Komisijos tarnybų rekomendacijose bei atliktuose tyrimuose ir vertinimuose identifikuotus iššūkius:

- neišvystytą bendradarbiavimą tarp verslo ir mokslo sektorių, maža verslo įmonių išlaidų dalis MTEP, skiriama Lietuvos valdžios, aukštojo mokslo ir ne pelno organizacijų sektoriui;
- mažą bendrų verslo-mokslo publikacijų skaičių 1 mln. gyventojų;
- mažą tarptautinių publikacijų skaičių 1 mln. gyventojų;
- žemus patentavimo rodiklius, lyginant su ES šalių narių vidurkiu;
- mažą patentavimo paraiškų bendradarbiaujant su išradėjais iš užsienio, skaičių;
- Lietuvos mokslo bazės konkurencingumo tarptautiniu mastu stoką, nepakankama jos integracija į europinius tinklus;
- nepatrauklias tyrėjų darbo sąlygas, sunkumus pritraukiant į Lietuvą tyrėjus iš užsienio;
- neišnaudojamas tarptautinio bendradarbiavimo galimybės⁷.

Taip pat buvo identifikuota, kad didžiausios kliūtys verslui ir mokslui bendradarbiauti yra patirties inicijuojant tokį bendradarbiavimą stoka, informacijos apie mokslo ir studijų institucijų vykdomus tyrimus nepakankamumas, neaiški galima bendradarbiavimo nauda, nesuderinami požiūriai bei nesugebėjimas sutarti dėl galutinio rezultato, mokslo ir studijų institucijų nesuinteresuotumas bendradarbiauti⁸. Atsižvelgiant į nustatytus iššūkius buvo užsibrėžta didinti Lietuvos mokslo sektoriaus pajėgumus, vykdomų MTEP veiklų kokybę bei atvirumą bendradarbiavimui su verslo įmonėmis, skatinti tyrėjų įsidarbinimą privačiame sektoriuje.

⁷ VšĮ Viešosios politikos ir vadybos institutas, PPMI Group, UAB, Lietuvos 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos išankstinio vertinimo galutinė ataskaita, 2014. European Commission, Position of the Commission Services on the development of Partnership Agreement and programmes in Lithuania for the period 2014-2020. http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/lt_position_paper.pdf, European Commission, „Innovation Union Scoreboard 2013“, Brussels, 2013. Eurostato duomenys, Patent statistics. Informacija internete: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Patent_statistics.

⁸ Viešosios politikos ir vadybos institutas, Žinių ekonomikos forumas, „Lietuvos mokslo ir verslo sričių bendradarbiavimo efektyvumo bei finansavimo galimybių koordinavimo vertinimas“, Vilnius, 2011.

Naujausios analizės rodo, kad daugelis 2012–2014 m. identifikuotų iššūkių išlieka aktualūs ir įpusėjęs 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu. 2019 m. atliktas 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas parodė, kad verslo investicijų pritraukimas į MTEP ir inovacijų sritį išlieka aktualus, o MTEP veiklos tebėra priklausomos nuo viešojo finansavimo srautų⁹. Taip pačiais metais atliktoje Inovacijų skleidimo analizėje buvo identifikuotas poreikis investuoti į mokslo ir studijų institucijų žmogiškuosius gebėjimus, orientuoti mokslo institucijas į naujų produktų kūrimą bei siekti įveikinti įgytą MTEP infrastruktūrą¹⁰.

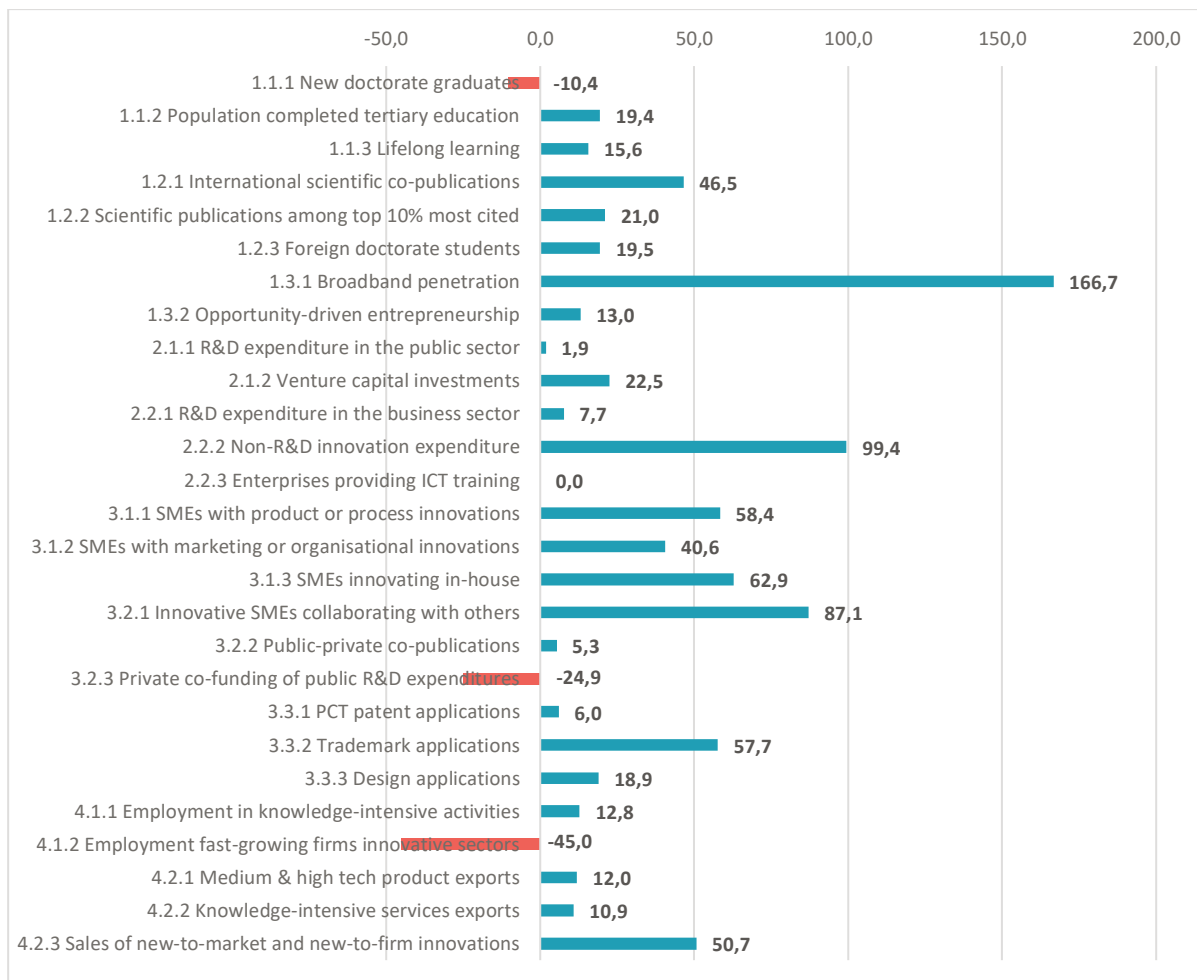
Europos inovacijų švieslentės duomenimis, 2011–2018 m. Lietuvos suminio inovacijų indekso augimas siekė 25,7 punkto ir 2019 m. sudarė 81,1 proc. ES 2011 m. vidurkio¹¹. Atskirų suminio inovacijų indekso rodiklių analizė rodo, kad 2011–2018 m. Lietuvoje reikšmingai augo rodiklių, matuojančių mokslinių tyrimų sistemos pajėgumus ir patrauklumą: tarptautinių mokslinių publikacijų, parengtų bendradarbiaujant su kitais tyrėjais, skaičius; mokslinių publikacijų, esančių tarp 10 proc. labiausiai pasaulyje cituojamų, skaičius; iš užsienio atvykusių doktorantūros studentų skaičius (žr. 2 pav.).

⁹ UAB „ESTEP Vilnius“ ir UAB „Visionary Analytics“, 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos tarpinis vertinimas, galutinė ataskaita, 2019 m. kovo 15 d.

¹⁰ LR Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija, STRATA, „Inovacijų skleidimo trukdžių naujausia analizė, įskaitant skaitmeninimą“, 2019 m.

¹¹ Europos inovacijų švieslentės 2019 m. duomenų bazė, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36084>.

2 PAVEIKSLAS. EUROPOS INOVACIJŲ ŠVIESLENTĖS RODIKLIŲ POKYČIAI LIETUVOJE 2011–2018 M.

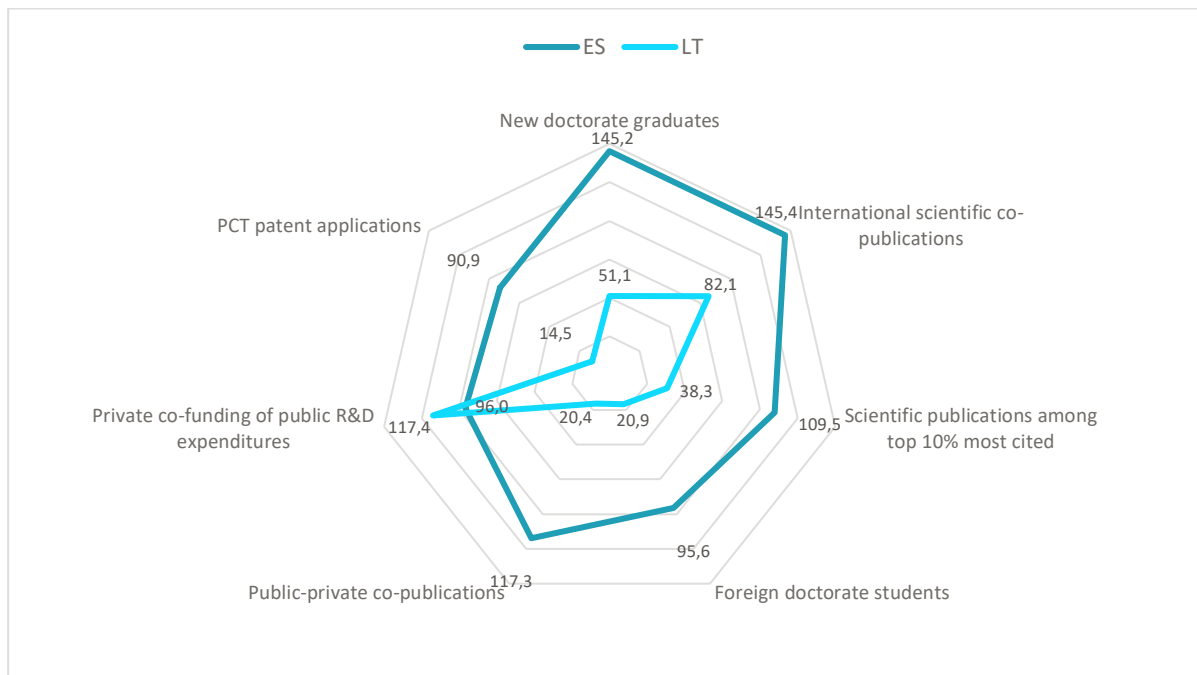
Šaltinis: Europos inovacijų švieslentė, 2019.

Analizuojamu laikotarpiu gerėjo ir įmonių inovacinės veiklos rodikliai, matuojantys įmonių kuriamas ir diegiamas produkto, proceso bei rinkodaros ir organizacines inovacijas, taip pat įmonių bendradarbiavimą. Tačiau tai, kad privataus sektorių išlaidos MTEP didėjo nežymiai, bet dvigubai padidėjo įmonių išlaidos ne MTEP inovacijoms, rodo ribotą privataus sektoriaus susidomėjimą ir įsitraukimą į MTEP veiklas. Šią situaciją atspindi ir rodikliai rodantys mokslo ir verslo ryšius – ketvirtadaliu sumažėjusios verslo išlaidos viešojo sektoriaus vykdomam MTEP ir nedaug padidėjęs bendrų mokslo ir verslo sektorių publikacijų skaičius. Santykinai nedaug padidėjo ir pateiktų patento paraiškų skaičius. Lietuvai aktuali išlieka ir tyrėjų skaičiaus problema, kurią parodo mažėjantis naujai daktaro laipsnį įgijusių asmenų skaičius. Taip pat, nepaisant rodiklių, susijusių su įmonių inovacine veikla, augimo, šių pokyčių poveikis ekonomikai buvo ribotas, ypač užimtumo ir eksporto srityse.

Nors Europos inovacijų švieslentės duomenimis, per pastaruosius septynerius metus Lietuva pademonstravo spartų augimą, lyginant su ES lygmens 2018 m. vidurkiais vis dar ženkliai atsiliekama pagal tokius mokslinių tyrimų sistemos rodiklius kaip tarptautinės publikacijų ko-autorystės, tarp labiausiai cituojamų esančių publikacijų dalį, doktorantūros studentų iš užsienio, naujų mokslo daktarų

skaičius. Mokslo ir verslo bendrų publikacijų ir pateiktų patento paraiškų rodiklių reikšmės taip pat išlieka mažesnės lyginant su ES vidurkiu (žr. 3 pav.).

3 PAVEIKLAS. LIETUVOS RODIKLIAI 2019 M. EUROPOS INOVACIJŲ ŠVIESLENTĖJE LYGINANT SU ES VIDURKIU

Šaltinis: Europos inovacijų švieslentė, 2019.

Vertinant VP 1 prioriteto 703 ir 718 priemonių tęstinę aktualumą ir tinkamumą aukščiau pristatytų iššūkių kontekste, galima teigti, kad visi šių priemonių projektams keliami tikslai buvo aktualūs ir atliepė identifikuotas problemas. Tačiau detali priemonių analizė rodo, kad priemonių ir atskirų veiklų intervencijų logikos ir įgyvendinimo modelio potencialas prisidėti prie mokslo ir verslo bendradarbiavimo ir žinių komercinimo skatinimo tikslo skyrėsi:

- 703 priemonės veikla „Inovacijų ir technologijų centrų veiklos skatinimas“ (1 kvietimas) visiškai atitinka siekį didinti technologijų perdavimą iš MSI į verslą, visuomenę, nes investuojant į MSI padalinių, kurių veiklą nukreiptą į žinių komercinimą, pajėgumų stiprinimą ir darbuotojų gebėjimus yra siekiama sukurti prielaidas kurtis inovacijų ekosistemoms ir keisti jų dalyvių, t.y. MSI, jose dirbančių tyrėjų bei verslo įmonių atstovų, elgseną. Projektams privalomas MSI sutarčių su įmonėmis finansinės vertės padidėjimą matuojantis rodiklis parodo išipareigojimus siekti pokyčių ir didinti žinių komercinimą.
- 703 priemonės veikla „Kompetencijos centrų veiklos skatinimas“ (2 kvietimas) nors siekia to paties tikslo kaip ir 1 kvietimas – orientuojasi į pačių MSI vykdomų MTEPI veiklų skatinimą, siekiant šių veiklų rezultatų komercinimo ateityje. Projektais sukurti produktai yra arti komercializavimo, tačiau tam, kad būtų įvesti į rinką, svarbus ir verslo įsitraukimas. Nors

verslo partneriai buvo galimi 703 priemonės 2 kvietimo projektuose, nė vienas projektas nebuvo įgyvendinamas kartu su partneriu iš verslo sektoriaus. Bendradarbiavimo su verslo įmonėmis patrauklumą mažino tokių bendrų projektų ekonominei veiklai taikomos valstybės pagalbos nuostatos dėl mažesnio finansavimo intensyvumo verslo įmonių vykdomoms MTEPI veikloms. ~~MSI traktuojančios kaip dideles įmones, ir atitinkamai mažėjantis finansavimo intensyvumas.~~

- 718 priemonės veiklos „Skatinti aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomus mokslinius tyrimus“ (1 kvietimas) tikslas – plėtoti taikomas žinias, prisidedančias įgyvendinant mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros ir inovacijų raidos (sumanios specializacijos) kryptių prioritetus, ir skatinti mokslo ir studijų institucijas vykdyti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros (toliau – MTEP) veiklas, turinčias komercinį potencialą. Projektų paraiškų naudos ir kokybės vertinimo kriterijai nenustatė aiškaus prioriteto planuojamų vykdyto mokslinių tyrimų rezultatų komercinimui, nors didesnis balų skaičius buvo suteikiamas projektams, kurių pareiškėjas ir (arba) partneris išpareigoja nuosavomis lėšomis finansuoti projekto tinkamų finansuoti išlaidų dalį (iki 10 balų iš 100 galimų surinkti). Pagal šį kvietimą buvo finansuoti keturi projektai, kuriuos MSI įgyvendino kartu su partneriais iš verslo sektoriaus.

-
1. VU ir UAB „Tiksloji sintezė“: „Pažangių optoelektronikos medžiagų kūrimas taikant išmaniąją molekulių inžineriją“
 2. VU ir Viešoji įstaiga „Kosmoso mokslo ir technologijų institutas“, UAB „Žvelk aukščiau“: „Bepiločio orlaivio, skirto aptikti ir nukenksminti bepiločius orlaivius kūrimas“
 3. LSMU ir UAB „Energenas“: „Egzosomų pritaikymas tiksliniam vaistų pristatymui (EXOTARGET)“
 4. VDU ir UAB „Biocentras“ „Panaudotų medinių pabėgių nukenksminimo biologiniais metodais technologijos kūrimas (REMTECH)“
-

Taip pat vertinant paraiškas pagal 718 priemonės 1 kvietimą buvo vertinami tokie aspektai kaip projekto pareiškėjo dalyvavimo tarptautinių mokslo programų projektuose bei vykdytų ūkio subjektų MTEP užsakymų aprėptis. Kita vertus, vertinimo kriterijus dėl mokslinio tyrimo projekto rezultatų svarbos bei jų panaudojimo galimybių ir perspektyvų nediferencijavo tarptautiniu lygiu išduotų patentų ar pripažintų/registruotų tyrimų rezultatų nuo Lietuvoje registruotos patentų paraiškos ir/ar išduoto patentų.

- 718 priemonės veiklos „Mokslininkų iš užsienio pritraukimas vykdyti mokslinius tyrimus“ (2 kvietimas) kvietimu buvo finansuojami aukšto (tarptautinio) lygio mokslinių tyrimų projektai, kuriems vadovauja iš užsienio atvykę aukšto (tarptautinio) lygio mokslinių tyrimų vadovai. Taip pat skiriami aukštesni balai projektams, kurių paraiškose buvo argumentuota, kaip numatomi pasiekti rezultatai turi realią galimybę ir perspektyvą būti pritaikyti, jų pritaikymas turi reikšmingos įtakos mokslo srities/verslo srities tolimesniam

vystymui ir gali sukurti proveržį tarptautiniu mastu. Tačiau šiam kriterijui tenkančių balų svoris buvo santykinai nedidelis.

Tiek žinių komercinimo ir technologijų perdavimo gebėjimų stiprinimas, tiek MTEP veiklų vykdymas, siekiant komercializuoti jų rezultatus, atitinka visuomenės poreikius, nes skatina tyrėjus kurti produktus, kurie ateityje galėtų būti komercinami ir/arba prisidės sprendžiant visuomenei kylančias problemas ar tenkins iškilusius poreikius. Pavyzdžiui, padės spręsti sveikatos problemas, didins energetinį efektyvumą, pasiūlys rinkai naujų inovatyvių produktų ir paslaugų ir pan. Remiantis vertinimo metu atliktos projektų vykdytojų apklausos duomenimis, visi atsakymus pateikusieji 703 ir 718 priemonių projektų vykdytojai patvirtino, kad remiamos veiklos labiau ar visiškai atitinka jų institucijų poreikius ir strateginius tikslus.

Ypač svarbus yra inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas – jis ne tik sumažina administracinę ir potencialių verslo partnerių paieškos krūvį, tenkantį mokslinių tyrimų veiklas tiesiogiai vykdančioms tyrėjoms, bet ir gali būti patogi prieiga verslo įmonėms, norinčioms bendradarbiauti su MSI vykdant bendras MTEP veiklas ar pirkti užsakomuosius tyrimus. Interviu su projektų vykdytojais surinkti duomenys rodo, kad vykdančiam aukšto lygmens mokslinius tyrimus, kurių rezultatus ateityje būtų siekiama komercinti, būtinas verslo įsitraukimas ir kritinis grįžtamasis ryšis tyrimo vykdymo metu. Kadangi dažnai tyrimų metu kuriama mokslinė produkcija yra gana specifinė ir pritaikoma tik keliose srityse besispecializuojančiose įmonėse, labai svarbu, kad tų įmonių poreikiai būtų užtikrinti viso proceso metu. Interviu metu surinkta informacija parodė, kad 703 ir 718 priemonių intervencijų, nukreiptų į MTEP veiklų vykdymą, potencialą prisidėti prie mokslo ir verslo bendradarbiavimo ir žinių komercinimo riboja:

- galimybių vykdyti bendrus mokslinius tyrimus su partneriais iš verslo sektoriaus nebuvimas dėl valstybės pagalbos nuostatų taikymo ir finansavimo intensyvumo mažėjimo bei ribotų galimybių prisidėti prie projekto įgyvendinimo iš nuosavų lėšų;
- naudos ir kokybės kriterijų, kurie leistų prioritetą suteikti projektams, vykdomiems bendradarbiaujant su verslu, stoka:
 - 718 priemonėje suteikiami balai nebuvo reikšmingi;
 - 703 priemonės projektams taikomi kriterijai dėl būsimų išsipareigojimų, kurie nekontroliuojami įgyvendinimo metu/įgyvendinus projektą ir yra deklaratyvūs, pavyzdžiui „ ir (arba) yra pasirašęs sutartį su ūkio subjektu dėl MTEP veiklos rezultato, kurį planuojama sukurti projekto įgyvendinimo metu, panaudojimo“ yra neveiksmingi ir didina administracinę naštą pareiškėjams ir vertinimą atliekančiai įgyvendinančiai institucijai.
- mažas tyrėjų suinteresuotumas komercinti žinias: keli iš kalbintų 718 priemonės projektų vykdytojų teigė, kad jų įgyvendinamais projektais nėra siekiama kurti MTEP produktų, kurie bus komercinami ateityje.

Tai rodo, kad ateityje projektų atranka ir finansavimo sąlygos turėtų būti tobulinami, siekiant tikslingai skatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą MTEPI srityje ir žinių komercinimą.

2.2. Investicijų pagal 703 ir 718 priemonės suderinamumas

Įgyvendinant analizuojamas Veiksmų programos priemonės buvo planuojama pradėti kvietimus nuo 718 priemonės, finansuojant žemesnių TPL etapų MTEP veiklas ir lygiagrečiai stiprinant inovacijų ir technologijų perdavimo centrų pajėgumus pagal 703 priemonės 1 kvietimą. Vėluojant VP 1 prioriteto įgyvendinimo pradžiai, 703 priemonės 1 ir 2 kvietimai buvo paskelbti panašiu metu kaip ir 718 priemonės 1 kvietimas. Viena vertus, tai reiškė, kad buvo patenkinti pareiškėjų poreikiai, sudarant finansavimo galimybes skirtingų TPL etapų MTEP veikloms, kita vertus, tai sumažino potencialą tyrimams, kurie buvo finansuojami pagal 718 priemonę (dažniausiai žemesnių TPL) priartinti prie rezultatų komercinimo pagal 703 priemonės 2 kvietimo projektus, kuriais skatinamos kompetencijos centrų veiklos, orientuoti į 4-6 TPL etapus.

Nepaisant 703 ir 718 priemonių kvietimų dubliavimosi laike, finansuojamų veiklų pobūdis ir reikalavimai projektams skyrėsi:

- investicijos pagal 703 priemonę į *inovacijų ir technologijų centrų veiklą yra horizontalios* – vadybiniai gebėjimai, siekiant veikti „vieno langelio“ principu gali padėti verslui ir mokslui bendradarbiauti vykdant MTEP veiklas praktiškai visuose TPL etapuose; ši 703 priemonės veikla galėtų būti finansuojama pagal atskirą Veiksmų programos priemonę;
- projektams pagal 703 priemonės kompetencijų centrų veiklos skatinimo veiklą buvo keliami aukštesni *reikalavimai dėl pareiškėjų turimų pajėgumų, patirties ir mokslinės veiklos rezultatų (kaip kompetencijos centrui*, taip pat veiklos orientuotos į aukštesnio lygmens (4-6 TPL) rezultatus;
- 718 priemonės projektais buvo pirmiausiai siekiama *stiprinti tyrėjų gebėjimus vykdyti aukšto lygmens mokslinius tyrimus sumanios specializacijos srityje* taip pat pritraukti mokslininkus iš užsienio (daugiausia užsienyje dirbančių lietuvių tyrėjų) vadovauti mokslinių tyrimų projektams Lietuvoje, nekeliant specifinių reikalavimų dėl MTEP rezultatų komercinimo potencialo.

Tai, kad tiek 718 priemonės, tiek 703 priemonės 2 kvietimo projektams galima didžiausia finansavimo suma skyrėsi beveik trečdaliu, bet faktinės vienam projektui finansuoti skirtos lėšos buvo panašios, t.y., arti 700 tūkst. (su retomis išimtimis) rodo, kad kvietimų dubliavimasis laike:

- sudarė prielaidas pareiškėjams rinktis jiems palankesnes kvietimo sąlygas, o ne formuoti projektą, kuris kuo geriau atitiktų specifinius reikalavimus;
- sumažino galimybes sulaukti daugiau ir įvairesnių projektų, nes esant ribotiems Lietuvos MTEPI sistemos žmogiškiesiems ištekliams, pareiškėjai dažnai rinkosi pagal kokį kvietimą teikti paraišką; tik keli pareiškėjai įgyvendina projektus pagal abi priemones.

Tuo pat metu 703 priemonės inovacijų ir technologijų perdavimo centrų gebėjimų stiprinimo veikla pasižymi aukštu suderinamumu tiek su 703 priemonės 2 kvietimo ir 718 priemonės MTEP veiklų projektais, tiek ir su VP 1 prioriteto 701 priemone, pagal kurią investuojama į MTEP infrastruktūros atnaujinimą, plėtrą ir integraciją. Sustiprinti inovacijų ir technologijų perdavimo centrų gebėjimai gali padėti tarpininkauti tarp mokslo ir verslo nebūtinai 4 ir vėlesniuose MTEP etapuose, į kuriuos orientuoti kompetencijos centrų projektai – jų pridėtinė vertė galima ir įgyvendinant žemesnių TPL etapų veiklas. Tai interviu metu patvirtino ir inovacijų ir technologijų perdavimo centrų skatinimo projektus įgyvendinantys projektų vykdytojai. Jie teigė, kad naujai suformuotos (arba papildytos) mokslo vadybininkų komandos padeda ir mokslininkams įgyvendinantiems projektus ne tik pagal 703, bet ir 718 priemonę.

Šiuo metu pagal 703 priemonės 2 kvietimo veiklas, 9 projektus įgyvendina penkios MSI, iš jų viena (įgyvendinanti 3 iš 9 projektų) – negavo finansavimo pagal 1 kvietimą inovacijų ir technologijų perdavimo centrų gebėjimams stiprinti. Taigi penkios MSI, stiprinančios inovacijų ir technologijų perdavimo centrų gebėjimus, pagal 2 kvietimą veiklų nevykdo, tačiau 4 iš jų įgyvendina 718 priemonės projektus. Interviu su projektų vykdytojais parodė, kad inovacijų ir technologijų perdavimo centrai rūpinasi ir 718 priemonės projektų MTEP vadyba.

Atsižvelgiant į tai, inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos plėtra galėtų būti finansuojama pagal atskirą priemonę, o gebėjimus sustiprinę tokie MSI padaliniai teiktų pagalbą pagal įvairias konkursinio finansavimo priemonės projektų paraiškas teikiančioms tyrėjų grupėms. Kokybiška tokių technologijų vadybininkų veikla įgalintų ir kitų priemonių įgyvendinimą (pavyzdžiui, ieškant verslo įmonių, kurios galėtų komercializuoti kuriamus produktus, bendradarbiauti jų kūrime ir pan.). Šiuo atžvilgiu inovacijų ir technologijų perdavimo centrai galėtų padėti įgyvendinti kompetencijų centrų veiklą ar tikslinius mokslinius tyrimus, turinčius komercinimo potencialą. Tokią inovacijų ir technologijų perdavimo centrų reikšmę įgyvendinant projektus pagal kitas VP 1 prioriteto priemones įvardijo keli projektų vykdytojai interviu programos metu. Vienas iš interviu programoje dalyvavusių inovacijų ir technologijų perdavimo centrų projektų vykdytojas taip pat teigė, kad jų padalinys vykdo kvietimų MTEPI veikoms vykdyti Lietuvoje ir ES stebėseną ir padeda mokslininkams parengti paraiškas.

3. Investicijų pagal 703 ir 718 priemonės rezultatyvumas ir tvarumas

3.1. Priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių tarpinių ir siekiamų reikšmių analizė

Užtrukęs priemonių paleidimas sąlygojo mažą projektų rodiklių pasiekimą pažangos vertinimo metu (2018-12-31). Rodiklių pažangos dar nematyti ir šio poveikio vertinimo metu. Remiantis projektų sutartyse numatytais siekti rodiklių reikšmėmis, matyti, kad produkto rodiklis P.S.305 „Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos“, kurio siekia tiek 703, tiek 718 priemonės projektai, bus gerokai viršytas (703 priemonės projektams planuota – 10, o projektų sutartyse numatyta – 27; 718 priemonės projektams planuota – 7, o projektų sutartyse numatyta – 53 patentų paraiškos). Tai gali rodyti pesimistinį planavimą rodiklių rengimo laikotarpiu. Tuo tarpu rodiklio P.S.396 „Įgyvendinti MTEP projektai“ siekimas kol kas dar stipriai atsilieka (projektų sutartyse numatyta įgyvendinti 9 projektus, kai planuota – 30). Nors P.S.396 „Įgyvendinti MTEP projektai“ rodiklio taip pat siekia ir 718 priemonės projektai, bendras siektinas skaičius (95 įgyvendinti MTEP projektai) dar nepasiektas.

Žemiau lentelėje pateikta 703 ir 718 priemonių įgyvendinimo stebėsenos rodiklių apibendrinta informacija.

3 LENTELĖ. 703 IR 718 PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENOS RODIKLIAI

Stebėsenos rodiklis		Matavimo vienetas	703 PRIEMONĖ „KOMPETENCIJOS CENTRŲ IR INOVACIJŲ IR TECHNOLOGIJŲ PERDAVIMO CENTRŲ VEIKLOS SKATINIMAS“			718 PRIEMONĖ „TIKSLINIAI MOKSLINIAI TYRIMAI SUMANIOS SPECIALIZACIJOS SRITYJE“		
			Tarpinė reikšmė 2018-12-31	Galutinė reikšmė 2023-12-31	Siektina reikšmė projektų sutartyse	Tarpinė reikšmė 2018-12-31	Galutinė reikšmė 2023-12-31	Siektina reikšmė projektų sutartyse
P.B.225	Tyrėjų, dirbančių pagerintoje tyrimų infrastruktūros bazėje, skaičius	Visos darbo dienos ekvivalentai	0	15	-	-	-	-
P.N.737	Investicijas gavusių mokslo ir	Skaičius	0	9	9	-	-	-

	studijų institucijų inovacijų ir technologijų perdavimo centrų skaičius							
P.N.741	Investicijas gavusių universitetų ligoninių pateiktos patentų paraiškos	Skaičius	0	2	-	0	2	2
P.S.305	Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų pateiktos patentų paraiškos	Skaičius	0	10	27	0	7	53
P.S.396	Įgyvendinti MTEP projektai	Skaičius	0	30	9	6	65	71
R.N.737	Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų sutarčių su įmonėmis finansinės vertės padidėjimas	Procentai	0	20	90,36*	-	-	-
R.S.304	Ūkio subjektų finansuota mokslo ir studijų institucijų MTEP išlaidų dalis nuo visų išlaidų	Procentai	5	7	-	5	7	-

Šaltinis: www.esinvesticijos.lt

* SFMIS duomenys.

Atskiro dėmesio vertas rezultato rodiklis R.N.737 „Investicijas gavusių mokslo ir studijų institucijų sutarčių su įmonėmis finansinės vertės padidėjimas“, kurio siekia 703 priemonės projektai. Tai yra į ateitį nukreiptas rodiklis, kurio dydis buvo ir vienas iš projektų atrankos kriterijų. Akivaizdu, kad šio rodiklio reikšmės skaičiavimas yra palankesnis toms MSI, kurios anksčiau turėjo mažesnės finansinės vertės sutartis – bet koks padidėjimas procentais yra kur kas ženklesnis nei toms, kurios jau anksčiau sėkmingai bendradarbiavo su verslu. Tai aiškiai matoma lentelėje žemiau. Be to, šio rodiklio skaičiavimui labai svarbi patikima metodika, nes pastebėta, jog pareiškėjai rasdavo būdų, kaip apskaičiuoti kuo didesnę šio rodiklio reikšmę ir užsitikrinti didesnę finansavimą. Tai lėmė, kad kai kurie sėkmingi pareiškėjai negavo finansavimo. Taip pat ateityje rodiklis galėtų matuoti ne finansinių sutarčių vertes, o MSI gaunamą pelną (kadangi dalis gaunamų pajamų atiduodama paslaugų teikėjams, subkontraktoriams).

4 LENTELĖ. RODIKLIO R.N.737 INVESTICIJAS GAVUSIŲ MOKSLO IR STUDIJŲ SUTARČIŲ SU ĮMONĖMIS FINANSINĖS VERTĖS PADIDĖJIMAS SIEKTINOS REIKŠMĖS PROJEKTŲ SUTARTYSE

PROJEKTO KODAS	SIEKTINA REIKŠMĖ, %	BAZINĖ REIKŠMĖ, EUR	POKYČIO REIKŠMĖ, EUR
----------------	---------------------	---------------------	----------------------

01.2.2-CPVA-K-703-01-0001	100	3851,88	3851,88
01.2.2-CPVA-K-703-01-0004	85	458 739,00	389 928,15
01.2.2-CPVA-K-703-01-0006	535,12	52 427,86	280 551,96
01.2.2-CPVA-K-703-01-0007	60,55	1 112 018,18	673 327,00
01.2.2-CPVA-K-703-01-0013	148,83	25 222,00	37 538,41
01.2.2-CPVA-K-703-01-0016	126,78	237 097,28	300 602,72
01.2.2-CPVA-K-703-01-0019	138,10	99 795,42	137 817,48
01.2.2-CPVA-K-703-01-0020	100,30	271 366,88	272 180,98
01.2.2-CPVA-K-703-01-0001	60	175 019,65	105 011,79

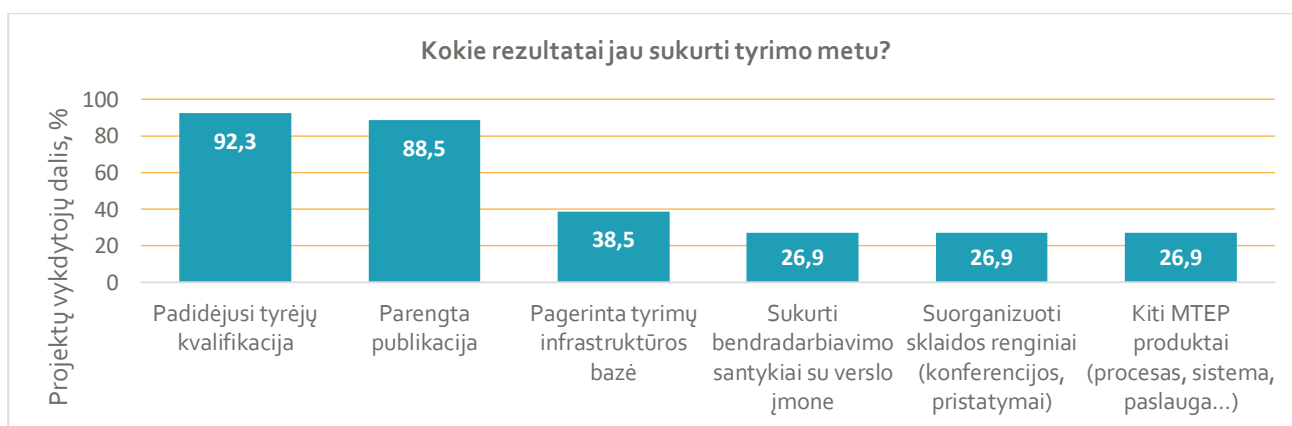
Šaltinis: sudaryta PPMI, remiantis projektų sutarčių informacija.

Nors ataskaitos rengimo metu nėra jau pasiektų rezultatų, yra didelė tikimybė, kad sutartyse suplanuoti rodikliai bus pasiekti – **98 proc. projektų vykdytojų** (N=52) apklausoje teigė, kad, atsižvelgus į dabartinę projekto eigą, tikėtina, kad projektas pasieks numatytus fizinius rodiklius.

3.2. Priemonėmis kuriami rezultatai, ekosistemos dalyvių įgūdžių ir elgesio pokyčiai

Nors pagal abi priemones dar nėra baigtų įgyvendinti projektų, projektų vykdytojų apklausos, kurioje dalyvavo 703 priemonės 2 kvietimo bei 718 priemonės 1 ir 2 kvietimų projektų vykdytojai, metu paaiškėjo, kad jau yra sukurtų rezultatų. Daugiausiai projektų vykdytojų teigė, kad projekto metu jau padidinta tyrėjų kvalifikacija (93 proc. projektų vykdytojų), parengtos publikacijos (89 proc.), pagerinta tyrimų infrastruktūros bazė (39 proc.). Diagramoje žemiau matyti pagrindiniai jau sukurti rezultatai.

2 PAVEIKSLAS. 703 PRIEMONĖS 2 KVIETIMO IR 718 PRIEMONĖS PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO METU JAU SUKURTI REZULTATAI

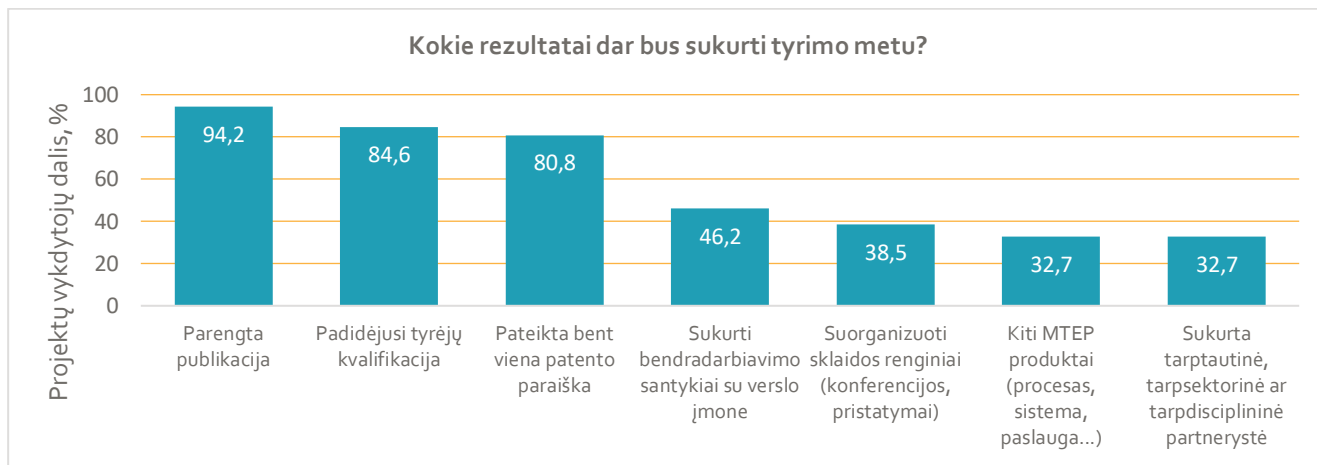

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=55

Projekto metu dar sukursimi rezultatai taip pat daugiausiai apima parengtas publikacijas ir patobulintas tyrėjų kompetencijas, bet taip pat – pateiktas patentų paraiškas (kurios, suprantama, bus

viena iš finalinių projektų stadijų). Diagramoje žemiau matyti rezultatai, kuriuos projektų vykdytojai dar planuoja sukurti projekto įgyvendinimo metu.

3 PAVEIKSLAS. PLANUOJAMI SUKURTI 703 PRIEMONĖS 2 KVIETIMO IR 718 PRIEMONĖS PROJEKTŲ REZULTATAI

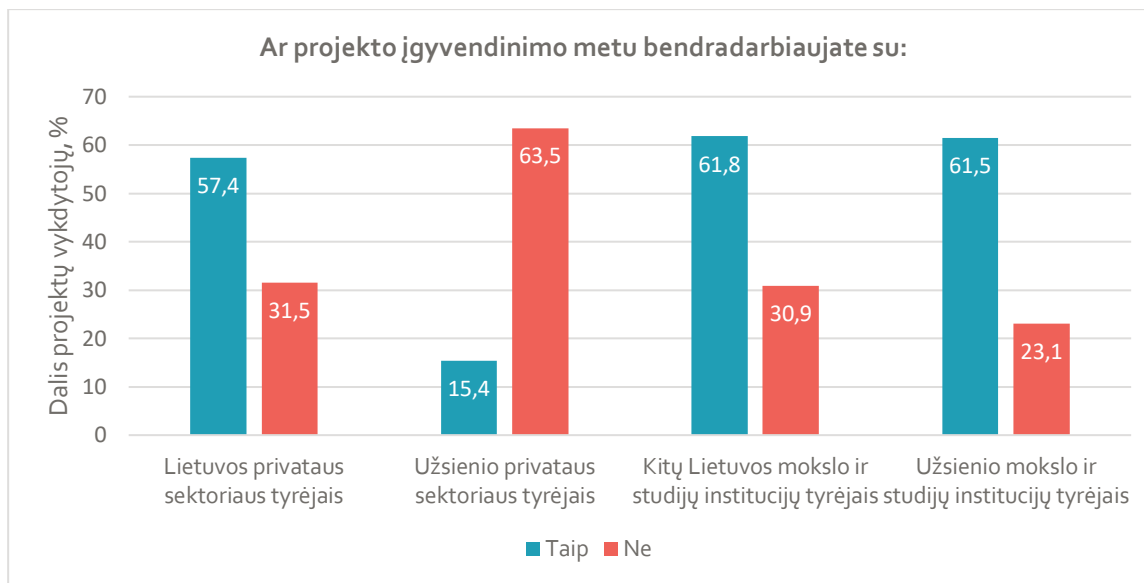
Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=55

Svarbu pastebėti, kad apklausos metu tik 27 proc. projektų jau sukūrė bendradarbiavimo santykius su verslo įmone, nors ateityje užmegzti bendradarbiavimą planuoja 46 proc. projektų vykdytojų. Remiantis intervencijos logika ir siekiant paskatinti mokslo ir studijų bendradarbiavimą su verslu bei investuoti į mokslinius tyrimus, turinčius komercinimo potencialą, svarbu, kad bendradarbiavimą su verslu užmegztų didžioji dalis projektų. Tai leistų sumažinti riziką, kad investuojama į komercinio potencialo neturinčius tyrimus.

Iš projektų vykdytojų apklausos duomenų (žr. diagramoje žemiau) matyti, kad didesnė dalis projektų bendradarbiauja su Lietuvos privataus sektoriaus tyrėjais (57 proc. projektų vykdytojų), nedidelė dalis projektų vykdomi bendradarbiaujant su užsienio tyrėjais iš privataus verslo (15 proc.). Tai svarbu tiek didinant mokslo ir verslo bendradarbiavimą galimiems bendriems tyrimams ateityje, gali padėti auginti ir tyrėjų privačiame versle skaičių, populiarinti tyrėjo specialybę. Apklausos duomenimis, aktyvesnis yra bendradarbiavimas su tyrėjais iš kitų mokslo ir studijų institucijų tiek Lietuvoje (62 proc.), tiek užsienyje (62 proc.), kas taip pat gali prisidėti prie aukštesnės kokybės tyrimų ir rezultatų (pvz., dalijimasis patirtimi, infrastruktūra).

Tai, jog formali partnerystė su verslo įmonėmis projekto įgyvendinimo metu nėra populiari, nors 57 proc. projektų vykdytojų teigia, kad bendradarbiauja su tyrėjais iš Lietuvos privataus sektoriaus, duoda pagrindo manyti, kad egzistuoja verslo išitraukimas į projektus kuriamų produktų procesą. Turėtų būti siekiama, kad verslo įmonės būtų įsitraukusios į kuo daugiau su žinių komercinimu susijusių projektų (ypač vertinant, kad 32 proc. projektų vykdytojų teigia nebendradarbiaujantys su verslu).

4 PAVEIKSLAS. BENDRADARBIAVIMAS SU PRIVATAUS SEKTORIAUS IR KITŲ MSI TYRĖJAIS

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=55.

Ekosistemos dalyvių elgesio pokyčiai

Būtų galima įvardinti 2 pagrindinius ekosistemos dalyvių elgesio pokyčius, kurių buvo siekiama investuojant ES struktūrinių fondų lėšas į 703 ir 718 priemonių projektus:

1. Mokslo ir studijų institucijos siekia generuoti pelną, bendradarbiauti su verslu.
2. Viešojo sektoriaus tyrėjai siekia kurti komercinimo potencialą turinčius produktus.

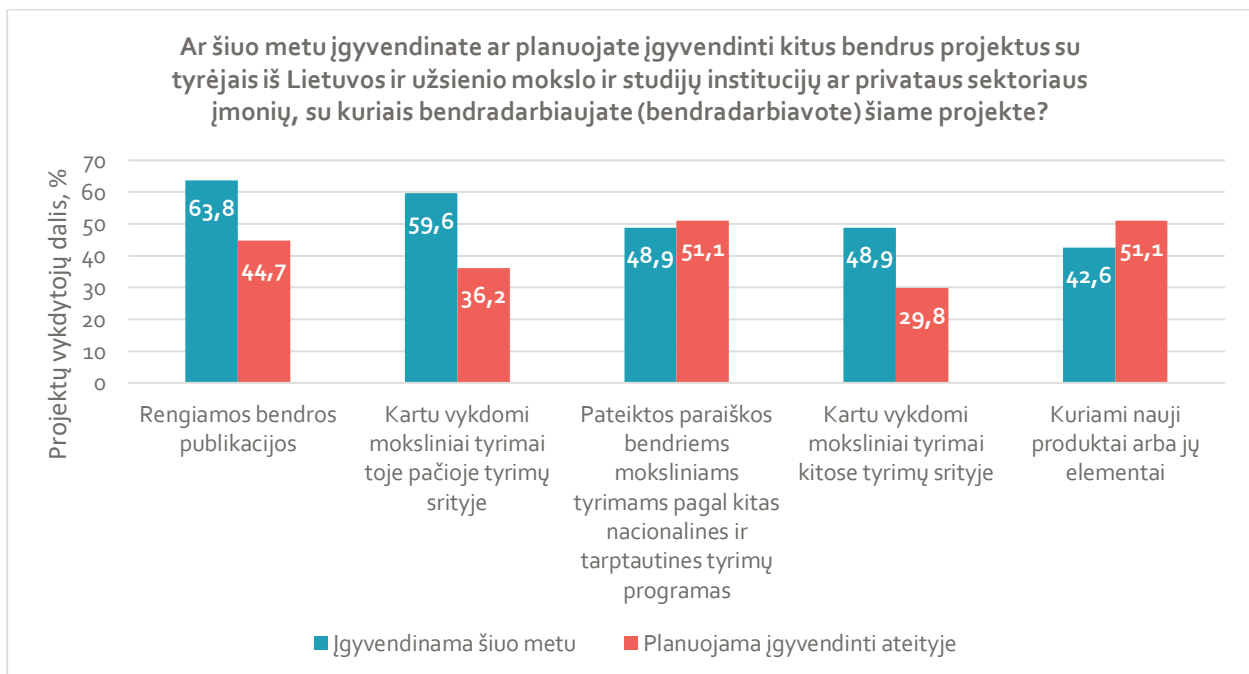
Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas reikšmingai prisidėjo prie šių tikslų siekimo. Pokalbių su projektų vykdytojais, įgyvendinančiais projektus pagal 703 priemonės 1 kvietimą, metu buvo įvardinta, kad vadybinių gebėjimų stiprinimas, duomenų bazių kūrimas padeda MSI ieškoti potencialių verslo partnerių, vystytojų, stebėti tendencijas pramonėje ir rinkoje, vykdyti rinkodarą. Naujų pareigybių steigimas taip pat padeda strategiškai ir proaktyviai planuoti būsimus poreikius, ieškoti, kas gali būti aktualu verslui artimoje ateityje, ieškoti finansavimo galimybių Lietuvoje ir užsienyje. Technologijų perdavimo centrai padeda ir nukreipti, motyvuoti mokslininkus kurti produktus ir atlikti tyrimus atsižvelgiant į rinkos poreikius, skatinti pereiti nuo fundamentinių prie taikomųjų tyrimų. Todėl iš esmės – labai prisideda prie dalyvių elgesio pokyčio.

Interviu su projektų vykdytojais metu buvo girdimos skirtingos tyrėjų pozicijos apie siekius kurti produktus, kurie vėliau galėtų būti komercinami. Dalis tyrėjų, turinčių patentavimo ir projektų vykdymo patirties, siekė inovatyvumo, produktų pritaikomumo rinkoje, konsultavosi su verslu ir projekto įgyvendinimo proceso metu siekia pritaikyti kuriamą produkciją taip, kad ji galėtų būti praktiškai pritaikoma rinkoje. Keli kalbinti projektų vykdytojai strategiškai siekia savo kuriamų rezultatų komercinimo, patys ieško norinčiųjų pirkti kuriamą technologiją ar planuoja kurti atžalinę kompaniją. Deja, kita dalis tyrėjų teigė, kad, nors projekto metu ir siekia patentinės paraiškos, nekelia

tikslo siekti produkto komercinimo ar mokslo-verslo bendradarbiavimo skatinimo. Tai rodo, kad dalis finansuojamų projektų greičiausiai nebus komercinami, taigi nesieks intervencija išsikelti uždavinio. Kadangi interviu programoje dalyvavo tik 11 projektų vykdytojai, generalizavimas nėra galimas, tačiau susidaro įspūdis, jog tos projektų komandos, kurios jau turi bendradarbiavimo su verslu patirties, ir yra linkusios toliau plėsti bendradarbiavimą su privačiu sektoriumi. Šiame kontekste vertinant finansuojamų veiklų poveikį, matyti, kad skatinimas vykdyti komercinamus tyrimus labiau paveikia tuos mokslo tyrėjus, kurie tai darė ir anksčiau. Todėl labai svarbi yra inovacijų ir technologijų perdavimo padalinių veikla, galinti prisidėti prie inovacijų ekosistemų dalyvių elgsenos pokyčių, padedant ir skatinant MSI dirbančius tyrėjus vykdyti komercinimo potencialą turinčias MTEPI veiklas.

Svarbu tai, kad bendradarbiavimas su tyrėjais iš privataus sektoriaus įmonių bei kitų mokslo ir studijų institucijų vyksta ir už įgyvendinamo projekto ribų. Remiantis projektų vykdytojų apklausa, didelė dalis tyrėjų šiuo metu ir ateityje planuoja toliau bendradarbiauti su privataus sektoriaus ir kitų MSI rengiant bendras publikacijas, atliekant mokslinius tyrimus, kuriant naujus produktus. Vienas svarbiausių rodiklių yra tai, kad tyrėjų komandos yra pateikusios ar planuoja pateikti paraiškas bendriems moksliniams tyrimams ateityje, bei kuria ar planuoja kurti naujus produktus ar jų elementus su šio projekto tyrimo komanda. Tai rodo, kad sukurti bendradarbiavimo santykiai gali būti palaikyti ir išplėsti tolimesnėje mokslinėje veikloje.

5 PAVEIKSLAS. BENDRADARBIAVIMO SU TYRÉJAIS IŠ PRIVATAUS SEKTORIAUS IR KITŲ MSI TĖSTINUMAS

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=47. Pastaba: projektų vykdytojai galėjo rinktis ir abu atsakymo variantus „įgyvendinama šiuo metu“, „planuojama įgyvendinti ateityje“.

3.3. Priemonėmis kuriamų rezultatų kokybė ir pridėtinė vertė, tvarumas

Kadangi vertinimo metu dar nėra baigtų įgyvendinti projektų, sunku vertinti jų metu kuriamų rezultatų kokybę – daugiau apie ją galima pasakyti tik iš intervencijos logikos ir prielaidų, reikalingų poveikiui pasiekti.

Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas (703 priemonės 1 kvietimas), skirtas didinti žinių komercinimą ir technologijų perdavimą, gana pasiteisino. Nors projektai vis dar įgyvendinami, pokalbių su šio kvietimo projektus įgyvendinančiais vykdytojais metu paaiškėjo, kad MSI mato proveržį sutarčių su verslu finansinės vertės didėjime, pavyksta pasirašyti sutartis ir su užsienio kompanijomis, pavyksta sumotyvuoti tyrėjus įgyvendinti verslo užsakymus. Naujai sukurti vadybiniai padaliniai tiek bendrauja su (potencialiais) klientais, tiek skatina ir nukreipia mokslo tyrėjus, mažina anksčiau tyrėjams tekusią administracinę naštą. Projektų vykdytojai teigia, kad tai yra įgyvendinamo projekto poveikis. Svarbu ir tai, kad dalis projektų vykdytojų, matydami naujai sukurto ar praplėsto padalinio nešamą pridėtinę vertę, planuoja siekti, kad šios pozicijos liktų ir pasibaigus projekto finansavimui.

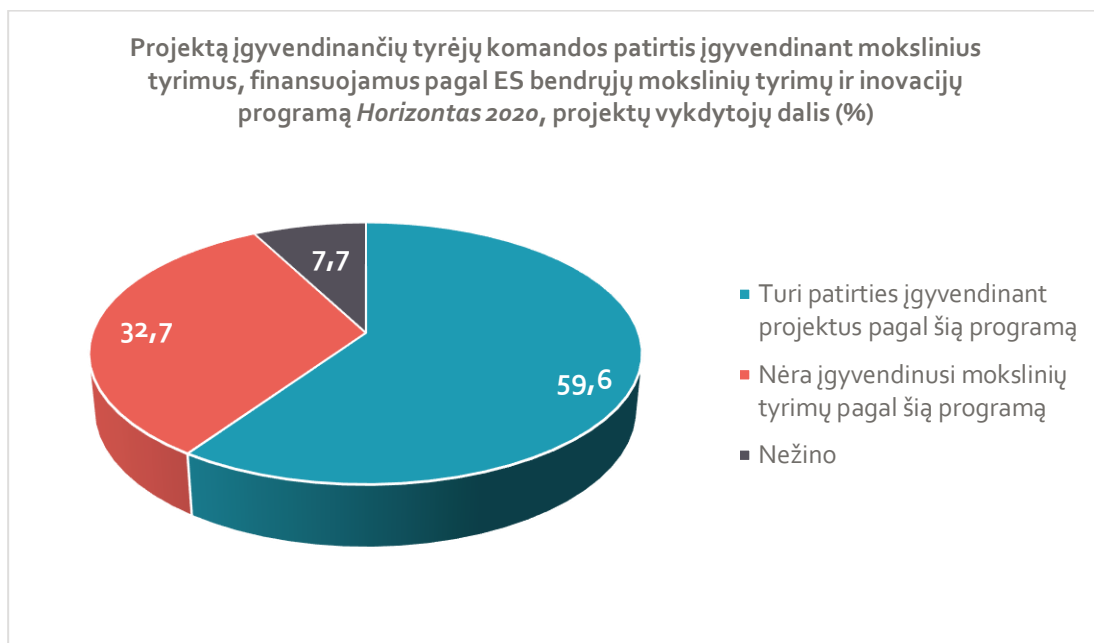
703 priemonės 2 kvietimu bei 718 priemonės kvietimais finansuojami projektų, kuriais vykdomi moksliniai tyrimai, turintys komercinimo potencialą, kokybę įvertinti sunkiau. Kadangi šiais projektais siekiama sukurti rinkoje/ gamyboje panaudojamus rezultatus, jų kokybės įvertinimas ir yra tai, ar jie turi (potencialų) pirkėją. Tik nedidelė dalis projektų yra įgyvendinami su verslo partneriais, o tai didina riziką, kad kuriama produkcija gali būti nerealizuota rinkoje. Pokalbių su Veiksmų programos 1 prioriteto priemonės įgyvendinančiomis institucijomis metu taip pat buvo minėta, kad ne visų projektų rinkodaros ar komercinimo planai buvo kokybiški, todėl galima teigti, kad tai padidina riziką, jog kuriami produktai liks nesukomercinti. Kadangi 703 priemonės 2 kvietimo projektų paraiškų vertinimo metu, pareiškėjai tikslino paraiškų turinį (taip pat ir komercinimo planus), atsižvelgiant į ekspertų pateiktas pastabas, ši rizika ypač aktuali 718 priemonės finansuojamiems pirmųjų MTEP etapų tyrimams. Atliekant 718 priemonės projektų paraiškų vertinimą, komercinimo planams buvo skiriama mažiau dėmesio, be to ekspertinio vertinimo metu nebuvo konsultuojamasi su pareiškėjais ir nebuvo sudarytos galimybės tikslinti paraišką, siekiant pagerinti projektų kokybę.

Dar vienas aspektas, galintis padėti užtikrinti finansuojamų tyrimų kokybę, yra kriterijaus turėti patirties įgyvendinant MTEPI projektus pagal tarptautines tyrimų programas taikymas, remiantis prielaidą, kad patirties turinčių tyrėjų komandų kuriamos inovacijos gali būti aktualios ne tik nacionaliniu mastu ir turi daugiau potencialo prisitraukti investuotojų ir iš užsienio. Remiantis projektų vykdytojų apklausos duomenimis, šiuo metu kas trečia finansuojamų projektų komanda neturi patirties įgyvendinant tyrimus pagal programą *Horizontas 2020*, o kas dešimta – neturi patirties įgyvendinat projektus pagal kitas tarptautines ar tarpvalstybines programas (žiūrėti diagramas žemiau).

Svarbu pabrėžti, kad siekiant finansuoti aukštos kokybės, komercinimo potencialą turinčius tyrimus, toks kriterijus apie tyrimo komandos patirtį vykdam tarptautinių MTEPI finansavimo programų

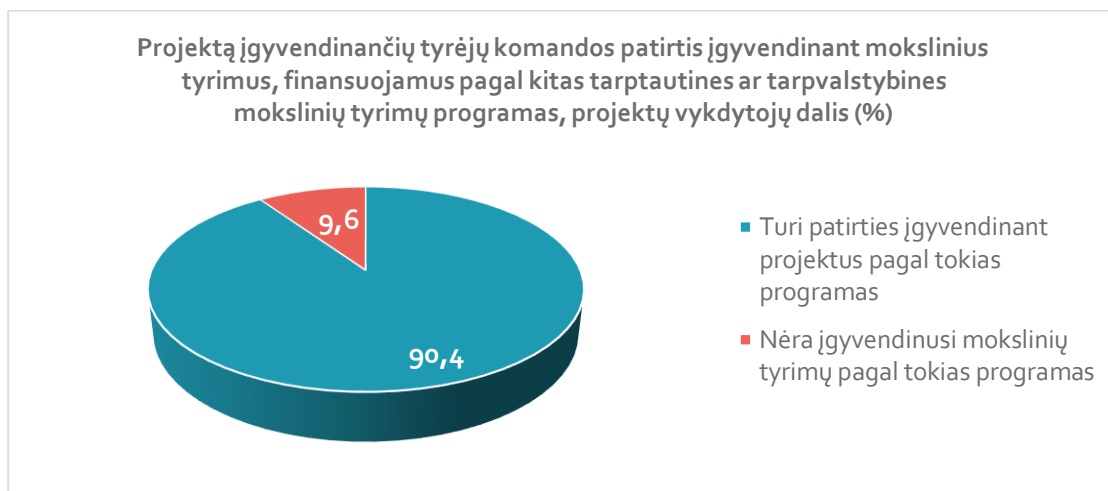
finansuotus mokslinius tyrimus turėtų būti įvedamas tik kartu su kriterijais, užtikrinančiais, kad aukštos kokybės tyrimo produktai turės didelį potencialą komercinimui. Komercinimo potencialo įvertinimas galėtų būti sustiprintas jau aptartais būdais: privalomo kriterijaus dėl verslo partnerystės įvedimu, didesnio svorio paraiškos vertinime skyrimu MSI, turinčioms verslo partnerius. Tais atvejais, kai finansuojamos žemesnio TPL etapo (1-4) veiklos (šiuo atveju, pagal 718 priemonę), būtų vertinga tarpinio (pažangos) vertinimo metu remtis nepriklausomais ekspertais (pvz., jei paraišką vertina LMT, tarpinę pažangą leisti įvertinti CPVA, taip pat konsultuotis su inovacijų ir technologijų perdavimo centrų darbuotojais), galinčiais įvertinti, ar projektui įpusėjus kuriamas produktas turi potencialo būti komercializuotas. Tais atvejais, kai matyti, kad kuriamas produktas dėl mokslinio tyrimo metu paaiškėjusių aplinkybių nebeturi potencialo būti realizuotas gamyboje, nutraukti projekto finansavimą.

6 PAVEIKSLAS. TYRĖJŲ KOMANDOS PATIRTIS ĮGYVENDINANT MOKSLINIUS TYRIMUS, FINANSUOJAMUS PAGAL HORIZONTAS 2020 PROGRAMĄ

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=52.

7 PAVEIKSLAS. TYRĖJŲ KOMANDOS PATIRTIS ĮGYVENDINANT MOKSLINIUS TYRIMUS, FINANSUOJAMUS PAGAL KITAS TARPTAUTINES AR TARPVALSTYBINES PROGRAMAS

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=52.

Kalbant apie projektų paraiškoms keltus kriterijus, tiek interviu programoje dalyvavusios institucijos, tiek pareiškėjai teigia, kad dalis projektų atrankos metu taikytų kriterijų buvo pertekliniai, jų buvimas neprisidėjo arba mažai prisidėjo prie projektams kuriamų rezultatų kokybės. Matoma daug potencialo keisti projektų kriterijus ateityje, sieti juos su kuriamos naudos kriterijais ir siekiamais rodikliais (703 priemonė). Perteklinio kriterijaus pavyzdys galėtų būti projekto vykdytojo, įgyvendinančio projektą pagal 718 priemonės 2 kvietimą („Mokslininkų iš užsienio pritraukimas vykdyti mokslinius tyrimus“), įvardintas reikalavimas įrodyti, jog nėra dirbęs Lietuvoje. Projekto vykdytojo teigimu, jam, daug metų gyvenusiam užsienyje, reikėjo fiziškai vykti į Lietuvą ir iš „Sodros“ gauti pažymą, kad nėra dirbęs Lietuvoje. Jo nuomone, tai reikalauja neproporcingų pastangų ir mažina motyvaciją grįžti į Lietuvą vykdyti mokslinį tyrimą.

Kitas pavyzdys, kai kriterijai yra mažai naudingi, bet sukuria administracinę naštą įgyvendinančiai institucijai yra kriterijai dėl būsimų išsipareigojimų, kurie nekontroliuojami įgyvendinimo metu/įgyvendinus projektą ir yra deklaratyvūs, pavyzdžiui „ir (arba) yra pasirašęs sutartį su ūkio subjektu dėl MTEP veiklos rezultato, kuri planuojama sukurti projekto įgyvendinimo metu, panaudojimo“. Sutartys, ketinimų protokolai, teikiami kartu su paraiška yra mažai naudingi, jei jie neperkeliami į sutarties sąlygas arba projekto rodiklius.

Sukurtojų rezultatų tvarumas

703 ir 718 priemonių projektams siekiama padidinti žinių komercinimą ir technologijų perdavimo mastą. Inovacijų ir technologijų perdavimo centrai padeda didinti MSI bendradarbiavimą su verslu, kas mažins MSI priklausomybę nuo pajamų iš valstybės biudžeto ar struktūrinių fondų. Šių inovacijų ir technologijų centrų kuriamų rezultatų tvarumas labai priklausys nuo to, ar, pasibaigus projektų finansavimui, mokslo ir studijų institucijos gebės išlaikyti tokius padalinius. Sprendžiant iš pokalbių su šio kvietimo projektų vykdytojais, dalis jų planavo ir strategiškai formavo naują padalinį iš institucijos

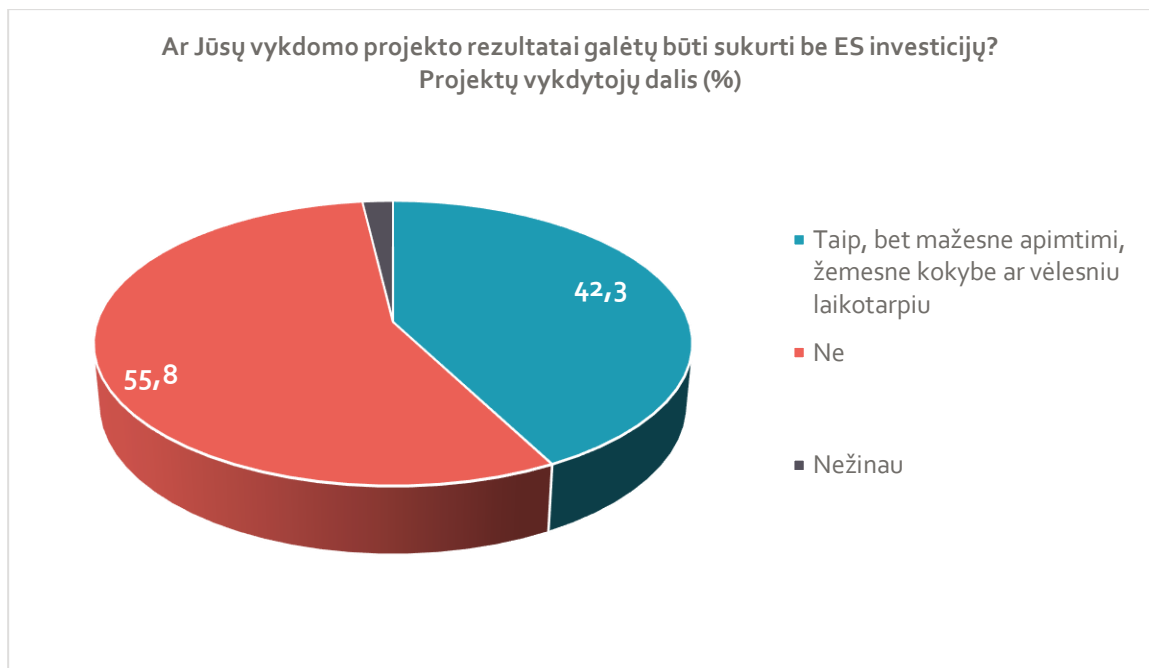
darbuotojų ir projektui įdarbintų specialistų, planuodami išlaikyti šias pozicijas ir po projekto pabaigos. Deja, dalis projektų neturi aiškios vizijos dėl inovacijų ir technologijų perdavimo centro veikimo projektui pasibaigus.

Investicijos į kompetencijos centrų veiklą bei tikslinius mokslinius tyrimus sumanios specializacijos srityje, mažai tikėtina, kad pasieks tikslą – ilguoju laikotarpiu suintensyvinti mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir padidinti MTEP komercinimo mastą. Remiantis interviu su įgyvendinančiomis institucijomis ir projektų vykdytojais surinktais duomenimis, reikšminga dalis mokslininkų įgyvendindami projektus nesiekia kuriamų produktų komercializuoti, o paraiškoms keltus reikalavimus, susietus su komercinimo potencialu ir strategija, traktavo formaliai. Todėl ir siekiami mokslininkų elgsenos pokyčiai – bendradarbiavimo su verslu bei motyvacijos kurti komercinimo potencialą turinčius produktus ugdymas – nebus tvarūs. Projektais kuriamo bendradarbiavimo su tyrėjais iš privataus sektoriaus ir kitų MSI tęstinumas gerins atliekamų tyrimų kokybę, tačiau, tikėtina, kad daugumos jų rezultatai nebus komercinami ir nepasieks aukščiausių TPL, jei nebus tikslingai skatinamas ir vykdomas inovacijų ir technologijų perdavimas.

3.4. ES investicijų svarba projektų rezultatams

Ankstesnės MTEP srityje atliktos studijos ir vertinimai taip pat šio vertinimo metu kalbinti už ES investicijų administravimą ir MTEPI politikos formavimą ir įgyvendinimą atsakingų institucijų atstovai bei projektų vykdytojai pripažįsta, kad sritis išlieka priklausoma nuo Europos Sąjungos struktūrinės paramos. Asignavimai iš valstybės biudžeto išlieka maži, o ir jame nepastebima tęstinumo, kuris reikalingas MTEP infrastruktūros palaikymui, atnaujinimui ir įveiklinimui. Diagramoje žemiau matyti, jog daugiau nei pusė (56 proc.) apklausoje dalyvavusių projektų vykdytojų savo projektams siekiamų rezultatų negalėtų pasiekti be ES investicijų, o 42 proc. projektų vykdytojų mano, kad rezultatų galėtų pasiekti ir be ES paramos, bet mažesne apimtimi, žemesne kokybe ar vėlesniu laikotarpiu.

8 PAVEIKSLAS. ES INVESTICIJŲ SVARBA KURIAMIEMS REZULTATAMS

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=52.

3.5. Tikėtinas priemonių įgyvendinimo poveikis, jį skatinantys ir ribojantys veiksniai

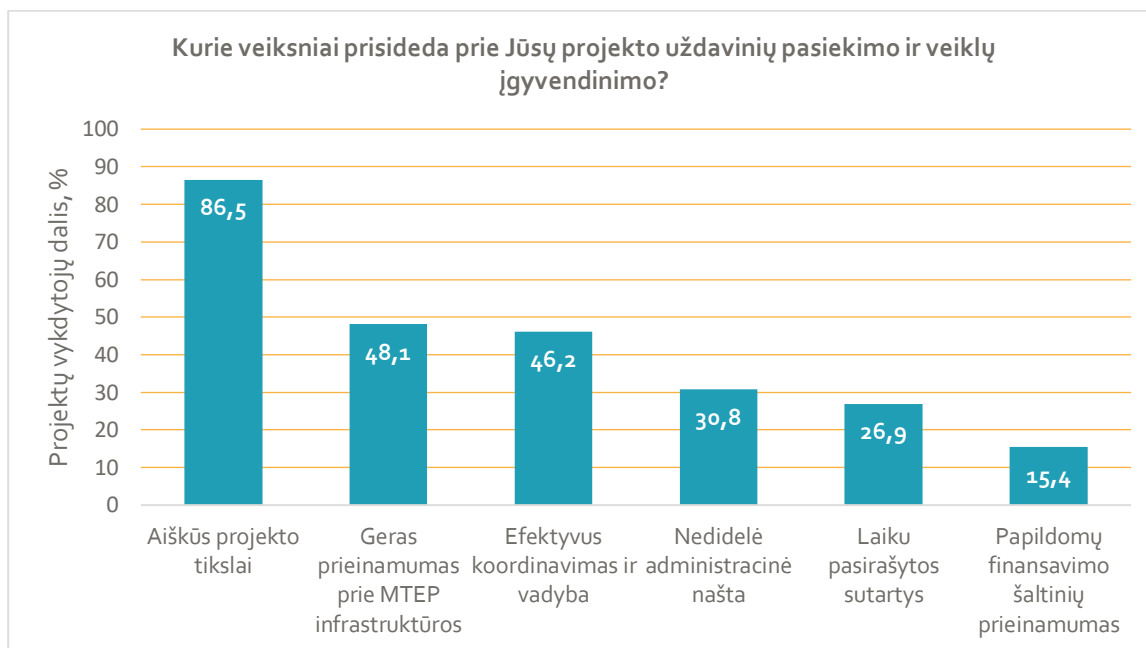
Remiantis dabartiniais projektų pasiekimais, tikėtina, kad tik inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos skatinimas duos didesnių rezultatų – paskatins mokslo ir studijų institucijas aktyviau bendradarbiauti su verslo įmonėmis. Remiantis interviu su projektų vykdytojais ir įgyvendinančiomis institucijomis medžiaga, mokslo tyrėjų grėžimasis į rinkos poreikius ir komercinimo galimybes vyksta labai iš lėto, toliau vyrauja siekis įgyvendinti fundamentinius tyrimus, kurie tik retais atvejais sukuria komercinamus produktus.

Pokalbių su projektų vykdytojais metu aiškėjo tokie rezultatų siekimą skatinantys veiksniai kaip:

- Projekto komandos motyvacija ir iniciatyvumas siekti, kad jų tyrimų rezultatai netaptų tik turiniu publikacijoms rengti, bet būtų praktiškai naudojami sprendžiant visuomenei aktualias problemas.
- Turima patentavimo ir didelių (tarptautinių) MTEP projektų vykdymo patirtis, patirtis bendradarbiaujant su verslo įmonėmis.

Projektų vykdytojų apklausos metu pagrindiniai įvardinti projektų uždavinius ir veiklas įgyvendinti padedantys veiksniai buvo aiškūs projektų tikslai (87 proc.), geras prieinamumas prie MTEP infrastruktūros (48 proc.) bei efektyvus koordinavimas ir vadyba (46 proc.).

9 PAVEIKSLAS. VEIKSNIAI, PRISIDEDANTYS PRIE PROJEKTŲ UŽDAVINIŲ PASIEKIMO IR VEIKLŲ ĮGYVENDINIMO

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=52.

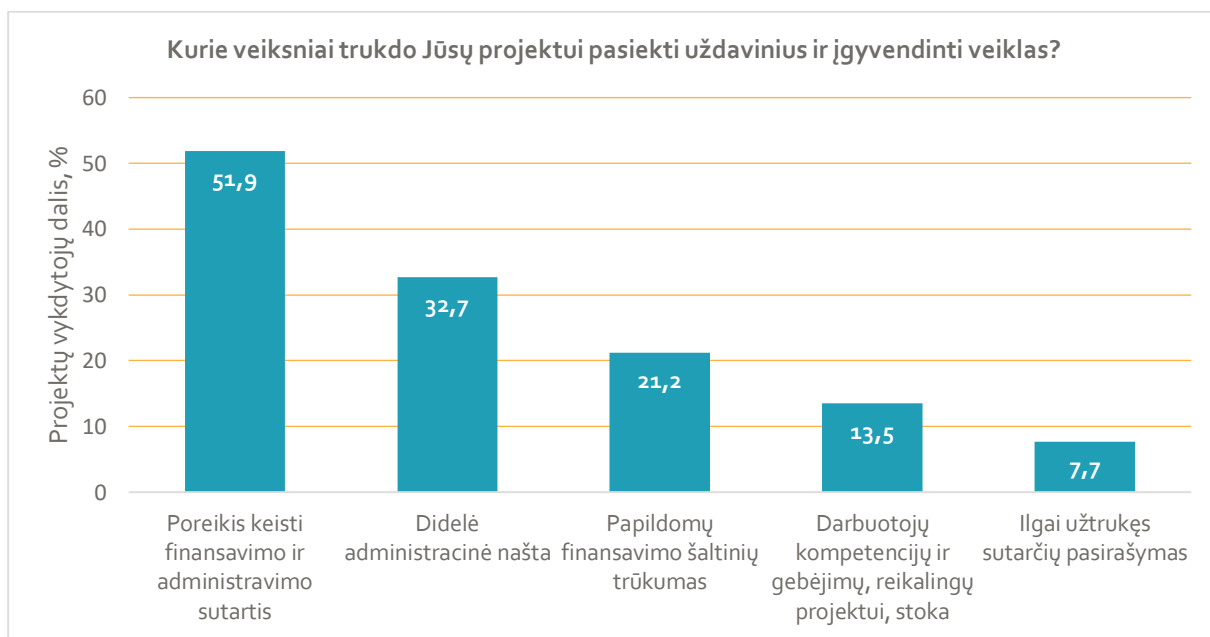
Tiek priemonės įgyvendinančios institucijos, tiek patys projektų vykdytojai dažnai kalbėjo apie sunkumus, iškilusius paraiškų teikimo ir projektų įgyvendinimo metu. Kadangi pareiškėjai dažniausiai yra mokslininkai, jiems buvo neįprasta taikytis prie projektinei veiklai būdingų ypatumų, pavyzdžiui, rengti išankstinius veiklų įgyvendinimo planus, atsakinėti į klausimus apie komercinimo galimybes ir strategiją. Nemažai daliai projektų vykdytojų nebuvo įprastas ir siekis teikti patentinę paraišką bei patentuoti savo tyrimų rezultatus. Projektų vykdytojai dažnai vadino keliamus reikalavimus smulkmeniškais ir pertekliniais. Kadangi pareiškėjai skyrėsi pagal turimą patirtį įgyvendinant projektus ir turimų patentų ar finansinių sutarčių su verslu skaičių, labai skyrėsi ir paraiškų kokybė. Vis dėlto, dauguma kalbintų projektų vykdytojų palankiai vertina bendradarbiavimą su įgyvendinančiomis institucijomis (CPVA ir LMT) tiek paraiškos rengimo, tiek projekto įgyvendinimo metu.

Įgyvendinančios institucijos nepastebėjo, kad viešieji pirkimai būtų problema, kadangi dažnai pareiškėjai yra didelės organizacijos, turinčios atskirus viešųjų pirkimų skyrius, tačiau projektų vykdytojai dažnai reiškė nepasitenkinimą per ilgai trunkančiomis viešųjų pirkimų procedūromis. Kalbėta apie tai, kad reikalinga pasiaiškinti agentūrai dėl kiekvieno tyrimui reikalingo perkamo įrankio, pateikti priežastis apie jo pasirinkimą ir pan.

Projektų vykdytojų apklausos duomenimis, didžiausi trukdžiai įgyvendinti projektų veiklas ir siekti tikslų buvo susiję su projektų administravimu: poreikis keisti finansavimo ir administravimo sutartis (52 proc.), didelė administracinė našta (33 proc.) bei papildomų finansavimo šaltinių trūkumas (21 proc.). Kalbinti projektų vykdytojai, įgyvendinantys projektus pagal 718 priemonę (abu kvietimus: tiek

aukšto lygio tyrėjų grupių vykdomi moksliniai tyrimai, tiek mokslininkų iš užsienio pritraukimas vykdyti mokslinius tyrimus) ypač piktinosi vienašališkai pakeistais fiksuotais darbo užmokesčio įkainiais, kurie sujaukė veiklų įgyvendinimo planus ir nepateisino iš pradžių suformuotų komandos lūkesčių.

10 PAVEIKLAS. VEIKSNIAI, TRUKDANTYS PASIEKTI PROJEKTŲ UŽDAVINIUS IR ĮGYVENDINTI VEIKLAS

Šaltinis: projektų vykdytojų apklausa, N=52.

Rekomendacijos ir siūlymai

1 REKOMENDACIJA

Siūlytinos kelios alternatyvos, kaip užtikrinti, kad investicijos į MTEP vykdymą prisidėtų prie mokslo ir verslo bendradarbiavimo plėtros ir žinių komercinimo:

- didinti paraiškos vertinime balų skaičių, tenkantį pareiškėjams, projektą įgyvendinantiems su partneriu (-iais) iš privataus sektoriaus;
- nustatyti mokslo ir verslo sektorių bendradarbiavimą ir/ar žinių komercinimą parodančius rodiklius, kurių turi siekti projektas, taikyti juos vertinant projektų naudą ir kokybę, pvz.:
 - pajamos iš sutarčių su verslo įmonėmis,
 - projekto metu arba per nustatytą laiką po projekto pabaigos susikūrusių naujų žinioms imlių įmonių (angl. *spin-off*) skaičius, aiškiai apibrėžiant sąlygas, kurias tenkinant nebūtų pažeistos valstybės pagalbos taisyklės, kai finansuojama 100 proc. intensyvumu net ir numatant tokį kriterijų.
- finansuojant žemų TPL etapų MTEP veiklas įgyvendinančios institucijos vykdomo projekto tarpinio vertinimo metu kreiptis į nepriklausomus ekspertus (ateityje įtraukiant ir gebėjimus sustiprinusius inovacijų ir technologijų perdavimo centrus, siekiant įvertinti, ar projekto tarpiniai rezultatai turi komercinimo potencialą.

2 REKOMENDACIJA

Siekiant užtikrinti inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklos tvarumą, būtų prasminga įpareigoti pareiškėjus išlaikyti veikloms skiriamų etatų skaičių dar 2-3 metus pasibaigus projekto finansavimui. Tai išugdytų strategišką planavimą projektų paraiškose (kiek žmonių galėtų būti samdoma) ir skatintų iš anksto planuoti, iš kokių lėšų šie etatai bus išlaikomi projektui pasibaigus. Tai leistų užtikrinti, kad projektų metu ugdomos vadybinės kompetencijos nebus prarastos projektui pasibaigus.

3 REKOMENDACIJA

Inovacijų ir technologijų perdavimo centrų veiklą skatinti ir toliau, siekti, kad Lietuvos MSI atsirastų daugiau pajėgių inovacijų ir technologijų perdavimo centrų. Tam skirti reikiamą dalį lėšų ateinančiame programavimo laikotarpyje.